

*Załącznik do Uchwały Nr XLVIII/275/21
Rady Powiatu w Rykach
z dnia 24 czerwca 2021 roku*

**POWIATOWY PROGRAM
OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO
na lata 2021-2022**

Ryki, 2021 rok

SPIS TREŚCI

Rozdział I Wprowadzenie	3
Rozdział II Demografia powiatu ryckiego	4
Rozdział III Diagnostyka i formy wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi	5
1. Zdrowie psychiczne – podstawy prawne	5
2. Sytuacja epidemiologiczna mieszkańców powiatu ryckiego	5
2.1. Leczenie zaburzeń psychicznych w opiece ambulatoryjnej	6
2.2. Samobójstwa	8
2.3. Alkoholizm i narkomania	9
2.4. Diagnostyka w obszarze działań służby zdrowia na terenie powiatu ryckiego	10
2.4.1. Poradnia Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnień i Poradnie Zdrowia Psychicznego przy 6 Szpitalu Wojskowym w Dęblinie	11
2.4.2. Poradnia Zdrowia Psychicznego przy SPZOZ w Dęblinie.....	13
2.4.3. Poradnia Zdrowia Psychicznego przy Specjalistycznym Centrum Medycznym SANMED.....	14
2.4.4. Poradnia Zdrowia Psychicznego przy NZOZ „Medivita”.....	15
2.4.5. Poradnia Zdrowia Psychicznego przy NZOZ Przychodnie Specjalistyczne..	17
3. Dane dotyczące wydawania orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności.....	18
Rozdział IV Zadania wykonywane przez poszczególne jednostki w zakresie problematyki dotyczącej zdrowia psychicznego.....	21
1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rykach.....	22
2. Warsztaty Terapii Zajęciowej	23
3. Ośrodek Wsparcia w Leopoldowie.....	24
4. Dom Pomocy Społecznej w Leopoldowie.....	25
5. Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy.....	27
6. Ośrodek Rewalidacyjno – Wychowawczy w Rykach.....	27
7. Poradnie Psychologiczne – Pedagogiczne.....	28
8. Powiatowy Urząd Pracy.....	32
9. Przedszkola z grupami integracyjnymi.....	35
10. Powiatowa Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych.....	35
Rozdział V Ośrodki Pomocy Społecznej w poszczególnych gminach.....	36
Rozdział VI Analiza SWOT.....	45
Rozdział VII Cele i harmonogram zadań	46
Rozdział VIII Finansowanie Programu.....	54
Rozdział IX Monitoring i ewaluacja.....	54
Rozdział X Podsumowanie.....	56

I. WPROWADZENIE

W dzisiejszych czasach zaburzenia i choroby psychiczne stanowią poważny problem zdrowotny, szczególnie, jeśli nie są leczone. Aby zapobiec temu narastającemu zjawisku niezbędne jest zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy, niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym. Ponadto konieczne jest też kształtowanie wobec osób z zaburzeniami psychicznymi właściwych postaw społecznych, zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałania ich dyskryminacji.

Zdrowie psychiczne jest to stan wolny od zaburzeń psychicznych, czyli takie zachowanie człowieka, które jest wolne od zakłóceń czynności psychicznych. Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) określa zdrowie psychiczne jako dobrostan, w którym jednostka realizuje swoje możliwości, potrafi poradzić sobie z różnorodnymi sytuacjami życiowymi, jest w stanie uczestniczyć w życiu społecznym oraz produktywnie pracować.

Próba stworzenia definicji zdrowia psychicznego opiera się głównie na normie praktycznej – uwzględnienie indywidualnych i społecznych obszarów działania człowieka. Norma statystyczna określa zdrowie psychiczne jako pewną przeciętność, normalność. Norma idealna – zdrowie psychiczne to maksimum sprawności życiowej, dojrzałości, przystosowania społecznego, dobrego samopoczucia czy samorealizacji. Norma względna to umiejętność odnalezienia się w społeczeństwie, czyli w danej kulturze, wśród pewnych przekonań, wartości.

Zgodnie z art. 3 Ustawy o ochronie zdrowia psychicznego z dnia 19 lipca 1994 r. (Dz. U. z 2020 r. poz. 685 t. j.) osoby z zaburzeniami to osoby:

- chore psychicznie (wykazujące zaburzenia psychotyczne),
- upośledzone umysłowo (niepełnosprawne intelektualnie),
- wskazujące inne zakłócenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej zaliczane są do zaburzeń psychicznych, które wymagają świadczeń zdrowotnych lub innych form pomocy i opieki niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym lub społecznym.

Do zaburzeń psychicznych zaliczamy m.in.: psychozy (schizofrenia), zaburzenia afektywne (depresja), psychiczne zaburzenia organiczne (padaczka), zaburzenia osobowości (psychopatia), uzależnienia (alkoholizm, narkomania), zaburzenia nerwicowe (fobie), choroby psychosomatyczne (alergia), zaburzenia odżywiania (anoreksja, bulimia).

„Powiatowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2021-2022” jest ramowym ujęciem potrzeb w zakresie organizacji i funkcjonowania opieki zdrowotnej, pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej oraz innych form działalności na rzecz ochrony zdrowia psychicznego, które są realizowane na terenie powiatu ryckiego za pomocą podmiotów leczniczych i instytucji działających na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi. Program w swojej strukturze zawiera część diagnostyczną opisującą stan aktualny zaburzeń zdrowia

psychicznego oraz instytucjonalne formy wsparcia i kierunki działań w zakresie rozwoju i poprawy opieki nad osobami z zaburzeniami psychicznymi w powiecie ryckim.

II. DEMOGRAFIA POWIATU RYCKIEGO

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na dzień 30.06.2020 r. powiat rycki liczył 55 841 mieszkańców, z czego 50,1% stanowiły kobiety, a 49,9% mężczyźni.

Tabela 1. Liczba ludności w powiecie ryckim w latach 2018-2020 z podziałem na gminy – stan na 30.06.2020 r. (według danych GUS)

Gminy	Liczba ludności		
	2018	2019	2020
Ryki	20391	20386	20331
Dęblin	16149	16058	16007
Kłoczew	7189	7142	7154
Nowodwór	4099	4072	4064
Stężycza	5157	5140	5114
Ułęż	3181	3190	3171
Razem	56166	55988	55841

Na podstawie danych zaprezentowanych w powyższej tabeli możemy stwierdzić, że zjawisko zmniejszania się liczby mieszkańców dotyczy wszystkich gmin wchodzących w skład powiatu ryckiego. W latach 2018-2020 liczba mieszkańców gminy Ryki zmniejszyła się o 60 osób, gminy Dęblin o 142 osoby, gmin Kłoczew i Nowodwór po 35 osób, gminy Stężycza o 43 osoby, a gminy Ułęż o 10 osób.

Tabela 2. Liczba ludności powiatu ryckiego z podziałem na grupy wiekowe. Stan na 30.06.2020 (według danych GUS)

Grupy wiekowe	2017	2018	2019
0-14	8421	8380	8392
15-19	3107	2889	2938
20-24	3662	3421	3278
25-59	27447	27074	26707
60-64	4187	4229	4171
65-69	3583	3636	3733
70 i więcej	6358	6537	6769
Razem	56765	56166	55988

Z danych przedstawionych w tabeli 2 wynika, że w ciągu ostatnich lat na terenie powiatu ryckiego zmniejszyła się liczba mieszkańców w grupach wiekowych: 0-59 lat (o 1322) osoby, natomiast wzrosła liczba osób w przedziale wiekowym 60-69 lat (o 134) i powyżej 70 roku życia (o 411 osób), co świadczy o starzeniu się naszego społeczeństwa.

III. DIAGNOZA I FORMY WSPARCIA DLA OSÓB Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI

1. Zdrowie psychiczne – podstawy prawne

Prawo do ochrony zdrowia wyrażone jest w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, gdzie w art. 68 ust. 1 zapisano, że „każdy ma prawo do ochrony zdrowia”. W zapisie tym mieści się również prawo do ochrony zdrowia psychicznego.

Podstawowymi aktami prawnymi wyznaczającymi najważniejsze obszary działalności w ochronie zdrowia psychicznego w Polsce są: Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2020 r. poz. 681 t. j.) oraz Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 8 lutego 2017 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017-2022 (Dz. U. z 2017 r. poz. 458). Istotne dla ochrony zdrowia psychicznego są także Ustawa dotycząca wychowania w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi z 26 października 1982 r. (Dz.U. z 2019 roku, poz. 2277 z późn. zm.) oraz Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii z 29 lipca 2005 r. (Dz.U. 2020 r., poz. 2050 t. j.), a także inne dotyczące zasad funkcjonowania instytucji działających w obszarze zdrowia psychicznego.

Zgodnie z powyższymi przepisami prawną ochronę zdrowia psychicznego zapewniają organy administracji rządowej, samorządowej oraz instytucje do tego powołane. Polega ona w szczególności na:

1. Promocji zdrowia psychicznego i zapobieganiu zaburzeniom psychicznym;
2. Zapewnieniu osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy, niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym;
3. Kształtowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi właściwych postaw społecznych, zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałaniu ich dyskryminacji.

Ważnym dokumentem określającym aktualny stan ochrony zdrowia psychicznego w Polsce jest Raport Rzecznika Praw Obywatelskich „Ochrona zdrowia psychicznego w Polsce: wyzwania, plany, bariery, dobre praktyki”. Celem publikacji jest zwrócenie uwagi na dysfunkcyjny stan ochrony zdrowia psychicznego w Polsce, w tym zwłaszcza przytoczenie podstawowych informacji o jego aktualnym funkcjonowaniu, zasobach i brakach.

2. Sytuacja epidemiologiczna mieszkańców powiatu ryckiego

Diagnozę sytuacji epidemiologicznej mieszkańców powiatu ryckiego sporządzono z wykorzystaniem danych źródłowych udostępnionych przez Lubelski Oddział Wojewódzki Narodowego Funduszu Zdrowia (LOW NFZ), Komendę Główną Policji oraz lokalne instytucje. Dane nie obejmują świadczeń psychiatrycznych finansowanych z funduszy własnych pacjenta ze względu na brak danych statystycznych w tym zakresie.

2.1. Leczenie zaburzeń psychicznych w opiece ambulatoryjnej

Przekazane przez Narodowy Fundusz Zdrowia - Oddział w Lublinie informacje obejmują klasyfikację zaburzeń psychicznych wg Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób ICD 10. Z uwagi na to, że na terenie powiatu ryckiego nie funkcjonował w ramach umowy z NFZ szpitalny oddział psychiatryczny, dane dotyczą jedynie leczenia opieki ambulatoryjnej.

Tabela 3. Liczba pacjentów leczonych w opiece ambulatoryjnej w podziale na rodzaj zaburzeń psychicznych w latach 2018-2020 wg klasyfikacji chorób ICD-10

Grupa rozpoznania	Rozpoznania	Liczba pacjentów w latach		
		2018	2019	2020
Organiczne zaburzenia psychiczne włącznie z zespołami objawowymi	F00-F09	473	499	441
Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane używaniem środków (substancji) psychoaktywnych	F10-F19	208	237	215
Schizofrenia, zaburzenia typu schizofrenii (schizotypowe) i urojeniowe	F20-F29	176	204	188
Zaburzenia nastroju (afektywne)	F30-F39	853	965	965
Zaburzenia nerwicowe, związane ze stresem i pod postacią somatyczną (somatoform)	F40-F48	1322	1611	1497
Zespoły behawioralne związane z zaburzeniami fizjologicznymi i czynnikami fizycznymi	F50-F59	177	154	216
Zaburzenia osobowości i zachowania dorosłych	F60-F69	26	32	17
Upośledzenie umysłowe	F70-F79	116	133	129
Zaburzenia rozwoju psychicznego (psychologicznego)	F80-F89	102	140	105
Zaburzenia zachowania i emocji rozpoczynające się zwykle w dzieciństwie i w wieku młodzieńczym	F90-F98	113	161	115
Nieokreślone zaburzenia psychiczne	F99	5	5	4
Razem		3571	4141	3892

Z uzyskanych danych wynika, że do Ambulatoryjnej Opieki Specjalistycznej (AOS) w roku 2019 zgłosiło się 4141 mieszkańców powiatu ryckiego, co stanowi 7,4% wszystkich mieszkańców. W 2020 roku liczba pacjentów leczonych w opiece ambulatoryjnej nieco spadła (o 0,4%), jednak stan ten mógł być spowodowany utrudnionym dostępem do opieki medycznej z uwagi na wybuch epidemii COVID-19.

Biorąc pod uwagę rodzaj występujących zaburzeń – najwięcej osób leczono z powodu:

- zaburzeń nerwicowych związanych ze stresem i pod postacią somatyczną,

- zaburzeń nastroju,
- organicznych zaburzeń psychicznych włącznie z zespołami objawowymi,
- zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania spowodowanych używaniem środków psychoaktywnych.

Wykres 1. Liczba pacjentów w opiece ambulatoryjnej w powiecie ryckim w latach 2018-2020 z podziałem na rodzaj zaburzeń psychicznych

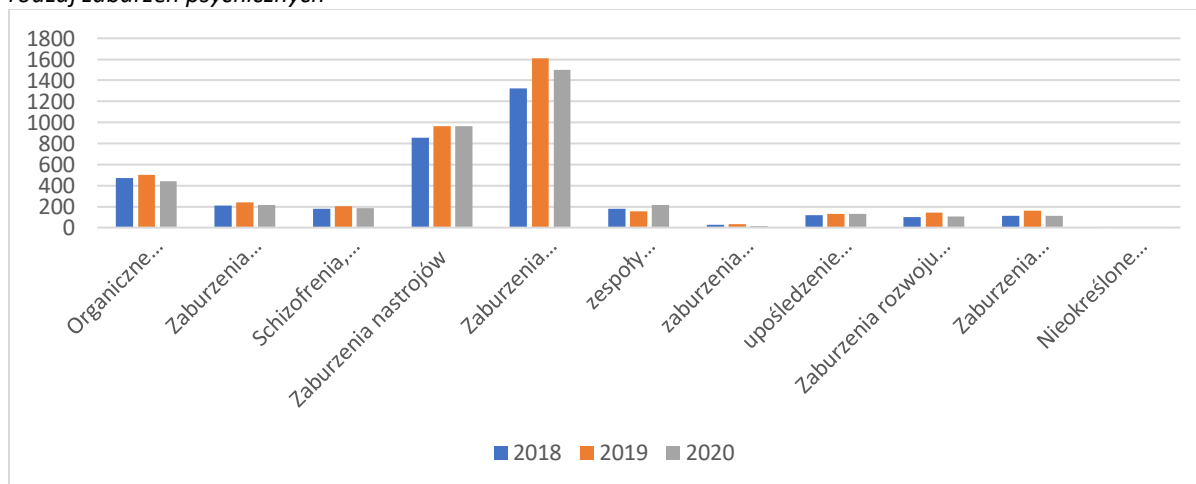

Tabela 4. Liczba pacjentów leczonych w opiece ambulatoryjnej z powodu chorób i zaburzeń psychicznych z podziałem na grupy wiekowe w latach 2018-2020

Przedziały wiekowe	Liczba pacjentów w latach		
	2018	2019	2020
0-18	9 877	10 687	9 025
19-29	5 069	5 071	4 302
30-64	18 094	19 113	17 632
65 i więcej	8 713	9 327	9 439

Osoby leczone powodu zaburzeń psychicznych w Ambulatoryjnej Opiece Specjalistycznej to głównie osoby w wieku od 30 do 64 lat, następnie osoby do 18 roku życia, natomiast najmniej liczną grupę stanowiły osoby w przedziale wiekowym 19-29 lat.

Tabela 5. Liczba pacjentów leczonych w opiece ambulatoryjnej z powodu zaburzeń psychicznych w latach 2018-2020 z podziałem na osoby leczone po raz pierwszy i po raz kolejny

Pacjenci	Liczba pacjentów w latach		
	2018	2019	2020
Pacjenci leczeni po raz pierwszy	41 624	44 026	40 206
Pacjenci leczeni po raz kolejny	32 865	34 623	31 162

2.2. Samobójstwa

Dane na temat liczby samobójstw gromadzone są przez Komendę Główną Policji. Z udostępnionych informacji wynika, że w 2018 roku 12 osób dokonało prób samobójczych, z czego 11 zakończyło się zgonem, w 2019 roku było również 12 prób, w tym 10 zgonów. W 2020 roku prób samobójczych w powiecie było 11, w tym 6 zakończyło się śmiercią. Najczęstsze przyczyny prób zamachów samobójczych są nieustalone, natomiast na 35 prób w latach 2018-2020 5 było spowodowanych chorobą psychiczną lub zaburzeniem psychicznym a 3 pogorszeniem lub nagłą utratą zdrowia.

Tabela 6. Liczba prób samobójczych wśród mieszkańców powiatu ryckiego w roku 2018 – opracowanie własne na podstawie danych z KGP

Komisariat	Czy próba samobójcza zakończyła się zgonem?	Powód zamachu					Razem
		Choroba psychiczna/zaburzenia psychiczne	Nieustalony	Pogorszenie lub nagła utrata zdrowia	Problemy w szkole lub pracy	Śmierć bliskiej osoby	
Komisariat Dęblin	Tak	0	2	0	0	0	2
KPP Ryki	Nie	0	1	0	0	0	1
	Tak	2	3	1	1	1	8
KPP Ryki Wydział Prewencji i Ruchu Drogowego	Tak	0	1	0	0	0	1
Razem		2	7	1	1	1	12

Tabela 7. Liczba prób samobójczych wśród mieszkańców powiatu ryckiego w roku 2019 – opracowanie własne na podstawie danych z KGP

Komisariat	Czy próba samobójcza zakończyła się zgonem?	Powód zamachu						Razem
		Choroba psychiczna/zaburzenia psychiczne	Nieporozumienie rodzinne/ przemoc w rodzinie	Nieustalony	Pogorszenie lub nagła utrata zdrowia	Zawód miłosny	Śmierć bliskiej osoby	
Komisariat Dęblin	Tak	0	0	2	1	0	0	3
	Nie	0	0	2	0	0	0	2
KPP Ryki	Tak	0	0	0	0	0	0	0
KPP Ryki Wydział Kryminalny	Tak	1	0	3	1	1	1	7
Razem		1	0	7	2	1	1	12

Tabela 8. Liczba prób samobójczych wśród mieszkańców powiatu ryckiego w roku 2020 – opracowanie własne na podstawie danych z KGP

Komisariat	Czy próba samobójcza zakończyła się zgonem?	Powód zamachu				Razem
		Choroba psychiczna/zaburzenia psychiczne	Nieustalony	Nieporozumienie rodzinne/ przemoc w rodzinie	Inne	
Komisariat Dęblin	Nie	1	0	0	0	1
	Tak	0	1	0	1	2
KPP Ryki Wydział Kryminalny	Nie	1	0	1	2	4
	Tak	0	4	0	0	4
Razem		2	5	1	3	11

2.3. Alkoholizm i narkomania w powiecie ryckim

Ludzie cierpiący z powodu chorób psychicznych mogą mieć trudności z myśleniem, odczuwaniem lub zachowaniem. Sytuacja ta może w znaczący sposób wpłynąć na relacje międzyludzkie, pracę oraz ogólną jakość ich życia. Choroba psychiczna jest problemem nie tylko osoby, której dotyczy, ale również dla jej rodziny.

Alkoholizm jest zaburzeniem psychicznym, którego podstawowym objawem jest koncentracja na spożywaniu alkoholu i ciągła lub wciąż nawracająca potrzeba picia, z którą wiążą się nie tylko konsekwencje zdrowotne dla uzależnionej osoby, ale również stanowi ona problem socjalny i przyczynia się do występowania patologii społecznych. Niepokojące jest zjawisko stałego obniżania się granicy wieku inicjacji alkoholowej młodzieży (20 lat). Alkoholizm jest ściśle powiązany z występowaniem przestępczości, wypadkami w pracy oraz wypadkami drogowymi.

Tabela 9. Liczba rodzin w gminach powiatu ryckiego z problemem alkoholizmu

Gmina	2017		2018		2019	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ryki	97	177	87	147	70	118
Dęblin	39	68	18	32	12	25
Kłoczew	1	2	1	2	2	4
Nowodwór	6	16	6	17	5	Brak danych
Stężycza	4	4	7	7	9	16
Ułęż	3	4	2	3	0	0
Razem	150	271	121	208	98	163 (bez danych z Nowodworu)

Jedną z grup dysfunkcyjnych, która jest objęta pomocą ze strony systemu pomocy społecznej stanowią osoby uzależnione od alkoholu. W większości gmin powiatu ryckiego problem alkoholizmu ma tendencję malejącą, choć nadal jest zauważalny i stanowi istotny problem. Zjawisko nadużywania alkoholu stwarza problem złożony i trudny do przewyciężenia dla wielu mieszkańców i nie zależy od płci, wieku i wykształcenia.

Problemy, których przyczyną jest nadużywanie alkoholu mogą pojawić się w różnych dziedzinach. Można mówić o następstwach rodzinnych, problemach w pracy, łamaniu porządku publicznego. Bardzo ważnym skutkiem nadużywania alkoholu jest pogorszenie się sytuacji ekonomicznej i społecznej rodziny.

Narkomania – zjawisku temu sprzyja powszechność i dostępność środków odurzających, panująca moda na ich używanie oraz fakt, że narkotyki często są traktowane jako ucieczka od

codzienności, środek obrony przed trudnościami oraz poszukiwanie nowych wrażeń i doznań. Narkomania to jedna z przyczyn bezdomności, odrzucenia przez rodzinę, braku stałych środków utrzymania, przestępczości, złego stanu zdrowia.

Problem narkomanii na terenie powiatu ryckiego ma tendencje wzrostową, jednak nie stanowi problemu masowego. Dotyka głównie mieszkańców większych gmin i miast Powiatu.

Tabela 10. Liczba rodzin w gminach powiatu ryckiego z problemami narkomanii

Gmina	2017		2018		2019	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ryki	3	5	4	6	3	5
M. Dęblin	0	0	0	0	1	3
Kłoczew	0	0	0	0	0	0
Nowodwór	0	0	0	0	0	0
Stężycza	0	0	0	0	0	0
Ułęż	0	0	0	0	0	0
Razem	3	5	4	6	4	8

2.4. Diagnoza w obszarze działań służby zdrowia na terenie powiatu ryckiego

Na terenie powiatu ryckiego funkcjonuje 5 Poradni Zdrowia Psychicznego. Są to:

- Poradnia Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia oraz Poradnia Zdrowia Psychicznego dla Dorosłych przy 6 Szpitalu Wojskowym w Dęblinie, ul. Szpitalna 2, 08-530 Dęblin,
- Poradnia Zdrowia Psychicznego przy SPZOZ w Dęblinie, ul. Rynek 14, 08-530 Dęblin,
- Poradnia Zdrowia Psychicznego dla Dorosłych przy Specjalistycznym Centrum Medycznym SANMED A.D. Kołodziejek s.c., ul. Żytnia 16, 08-500 Ryki,
- Poradnia Zdrowia Psychicznego dla dorosłych przy NZOZ „MEDVITA” Janusz Gągała, Marek Gąska, Katarzyna Gogacz, Teresa Rękas s.c., ul. Warszawska 100, 08-500 Ryki,
- Poradnia Zdrowia Psychicznego dla dorosłych przy Przychodniach Opieki Zdrowotnej Sp. z o.o., ul. Kirkora 12, 08-500 Ryki.

We wszystkich Poradniach prowadzona jest diagnoza i terapia zaburzeń i chorób psychicznych, leczone są osoby doświadczające m.in.: kryzysów psychicznych (osobistych, zawodowych), depresji, zaburzeń lękowych czy nerwic.

2.4.1. Poradnia Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnień i Poradnia Zdrowia Psychicznego dla Dorosłych przy 6 Szpitalu Wojskowym z Przychodnią w Dęblinie

Przy 6 Szpitalu Wojskowym z Przychodnią SPZOZ w Dęblinie funkcjonuje Poradnia Zdrowia Psychicznego oraz Przychodnia Uzależnień od Alkoholu i Współuzależnień. Według danych otrzymanych z Poradni w roku 2020 z porad specjalisty skorzystało 1266 osób, z czego 614 były to porady telefoniczne.

Tabela 11. Ilość porad udzielonych w Poradni Zdrowia Psychicznego przy 6 Wojskowym Szpitalu Wojskowym w Dęblinie w 2020 roku

Porady udzielone w poradni/gabiniecie		Liczba porad
Liczba porad ogółem ¹⁾		652
w tym	Porady lekarskie	652
	Porady psychologa	0
	Porady innego terapeuty	0
Wizyty w środowisku chorego (z wyłączeniem interwencji pracownika socjalnego)		0
Porady telefoniczne		614
Skierowanie do stacjonarnych placówek psychiatrycznych i odwykowych		0

Tabela 12. Pacjenci leczeni w Poradni Zdrowia Psychicznego przy 6 Wojskowym Szpitalu Wojskowym w Dęblinie ze względu na rodzaj zaburzenia w 2020 roku

Rodzaj zaburzenia	Leczeni		w tym leczeni w grupach wiekowych				Leczeni ogółem po raz pierwszy w życiu		Leczeni po raz pierwszy z życia w grupach wiekowych			
	Ogółem	w tym mężczyźni	0-18	19-29	30-64	65 i więcej	Ogółem	w tym mężczyźni	0-18	19-29	30-64	65 i więcej
Zaburzenia organiczne (F00-F09)	50	32	0	0	22	28	6	1	0	0	3	3
Schizofrenia (F20)	21	14	0	0	19	2	2	2	0	0	2	0
Zaburzenia schizotypowe: schizoafektywne i urojeniowe (bez schizofrenii) (F21-F29)	22	7	0	0	13	9	0	0	0	0	0	0
Epizody afektywne (F30 i F32)	2	1	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0
Depresje nawracające i zaburzenia dwubiegunowe (F31 i F33)	202	97	0	2	164	36	3	1	0	0	3	0
Inne zaburzenia nastroju (afektywne) (F34-F39)	19	10	0	0	14	5	0	0	0	0	0	0

POWIATOWY PROGRAM OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO NA LATA 2021-2022

Zaburzenia nerwicowe związane ze stresem i somatoformiczne (F40 – F48)	232	116	0	8	204	20	56	18	0	3	49	4
Zaburzenia osobowości i zachowania dorosłych (F60-F69)	2	1	0	0	2	0	1	0	0	0	1	0
Upośledzenie umysłowe (F70-F79)	5	1	0	1	2	2	1	1	0	0	1	0
Całościowe zaburzenia rozwojowe (F84)	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Razem	556	280	0	12	442	102	69	23	0	3	59	7
W tym:												
Mężczyźni	X	280	0	5	210	65	X	23	0	2	18	3
Osoby zamieszkałe na wsi	212	140	0	9	180	23	61	23	0	1	53	7
Opieka czynna	556	280	0	12	442	102	41	23	0	2	32	7

Wykres 2. Pacjenci leczeni w Poradni Zdrowia Psychicznego przy 6 Szpitalu Wojskowym w Dęblinie w roku 2020

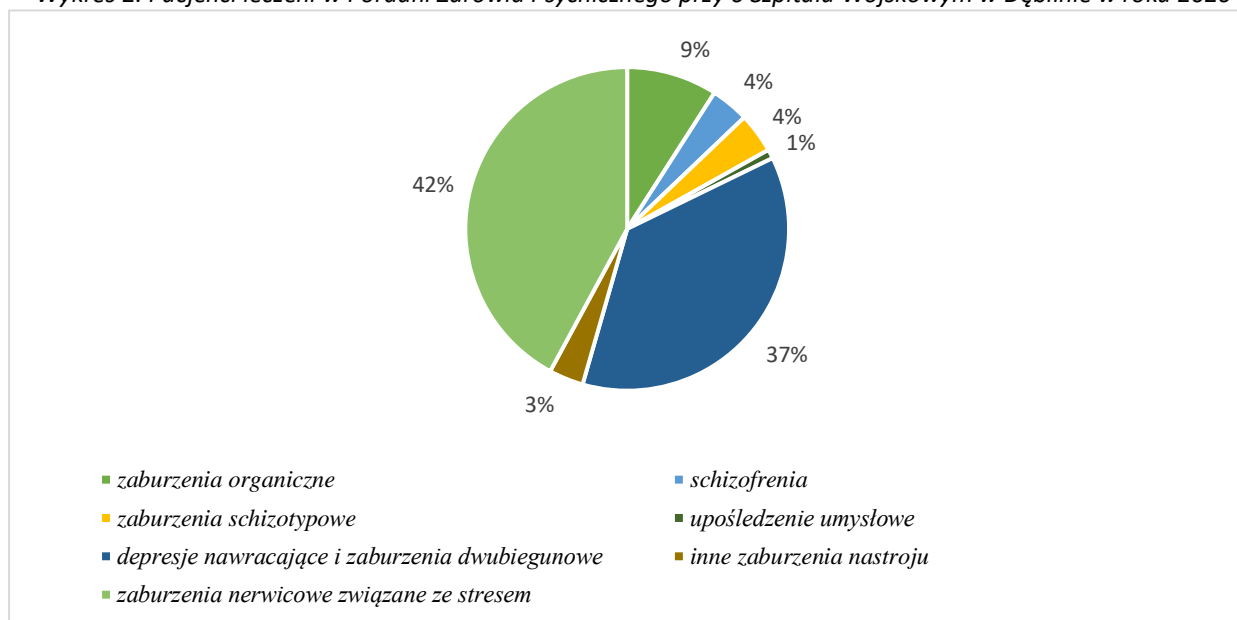

Tabela 13. Pacjenci leczeni w Poradni Zdrowia Psychicznego przy 6 Szpitalu Wojskowym w Dęblinie z zaburzeniami spowodowanymi spożywaniem alkoholu w 2020 roku

Zaburzenia psychiczne spowodowane używaniem alkoholu	Leczeni		w tym leczeni w grupach wiekowych				Leczeni ogółem po raz pierwszy w życiu		w tym leczeni po raz pierwszy w życiu w grupach wiekowych			
	Ogółem	w tym mężczyźni	0-18	19-29	30-64	65 i więcej	Ogółem	w tym mężczyźni	0-18	19-29	30-64	65 i więcej
Ostre zatrucie (F10.0)	29	11	0	2	21	6	2	0	0	0	1	1
Używanie szkodliwe (F10.1)	4	2	0	1	2	1	1	1	0	0	1	0
Zespół uzależnienia (F10.2)	62	50	0	2	55	5	8	6	0	1	6	1
Razem	95	63	0	5	78	12	11	7	0	1	8	2

W tym:												
Mężczyźni	x	63	0	5	48	10	x	7	0	0	5	2
Osoby zamieszkałe na wsi	37	28	0	2	33	2	11	7	0	1	8	2
Opieka czynna	95	63	0	5	78	12	7	5	0	0	5	2

Z powyższych danych wynika, że na 556 osób leczonych w Poradni Zdrowia Psychicznego aż 42% stanowią osoby z zaburzeniami nerwicowymi związanymi ze stresem, następną przyczyną leczenia są depresje i nawracające zaburzenia dwubiegunowe (37%). Aż 79% osób leczonych to osoby w przedziale wiekowym 30-64 lat. Natomiast największą grupę pacjentów z zaburzeniami spowodowanymi spożywaniem alkoholu stanowią osoby z zespołem uzależnienia w przedziale wiekowym 30-64 lat. Na 95 osób leczonych ogółem 63 to mężczyźni (66,3%).

2.4.2. Poradnia Zdrowia Psychicznego przy SPZOZ w Dęblinie

W ramach kontraktu z Narodowym Funduszem Zdrowia Poradnia Zdrowia Psychicznego przy SPZOZ w Dęblinie oferuje dorosłym i dzieciom bezpłatną opiekę medyczną w zakresie porad psychiatrycznych, porad w zakresie uzależnień, porad psychologicznych, sesje wsparcia psychospołecznego oraz sesje psychoterapii.

Z danych uzyskanych z placówki liczba osób z zaburzeniami psychicznymi leczonych w Ośrodku w 2020 roku wynosiła 773. Udzielono 2593 porady psychiatryczne oraz 837 porad psychologa. 1447 osób skorzystało z psychoterapii. Rodzaj zaburzeń psychicznych leczonych w Poradni oraz podział na grupy wiekowe przedstawiono poniżej w tabeli.

Tabela 14. Pacjenci leczeni w Poradni Zdrowia Psychicznego przy SPZOZ w Dęblinie w 2020 roku

Zaburzenia psychiczne	Leczeni									
	Ogółem	W tym w grupach wiekowych				W tym leczeni po raz pierwszy				
		0-18	19-29	30-64	65 i więcej	Ogółem	W tym w grupach wiekowych			
		0-18	19-29	30-64	65 i więcej	Ogółem	0-18	19-29	30-64	65 i więcej
Zaburzenia organiczne (F00-F09)	122	1	3	28	90	29	0	0	2	27
Schizofrenia (F20)	70	0	8	46	16	14	0	0	9	5
Zaburzenia schizotopowe: schizoafektywne i urojeniowe (bez schizofrenii) (F21-F29)	14	0	3	7	4	5	0	2	3	0
Epizody afektywne (F30 i F32)	65	6	7	40	12	10	1	2	5	2
Depresje nawracające i zaburzenia dwubiegunowe (F31 i F33)	176	1	17	103	55	42	0	4	24	14
Zaburzenia nastroju (afektywne); F38, F39	6	2	1	1	2	3	2	0	0	1

Zaburzenia nerwicowe związane ze stresem i somatoformiczne (F40-F48)	272	36	53	146	37	61	12	10	30	9
Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane przyjmowaniem substancji psychoaktywnych (F11 – F19)	13	0	2	7	4	5	0	2	2	1
Zaburzenia psychiczne spowodowane używaniem alkoholu (F10)	35	0	4	27	4	12	0	1	7	4
Razem	773	46	98	405	224	181	15	21	82	63

Najczęściej pojawiające się przyczyny leczenia w Poradni w Dęblinie, zarówno u dorosłych, jak i u dzieci to zaburzenia nerwicowe związane ze stresem i somatoformiczne (272 osoby) oraz depresje nawracające i zaburzenia dwubiegunowe. Natomiast najliczniejszą grupę pacjentów stanowią osoby w grupie wiekowej 30-64 lata.

2.4.3. Przychodnia Zdrowia Psychicznego przy Specjalistycznym Centrum Medycznym SANMED w Rykach

Specjalistyczne Centrum Medyczne SANMED A.D. Kołodziejek s.c. mieści się w Rykach przy ul. Żytniej 16. Według danych uzyskanych z placówki w roku 2020 w Poradni Zdrowia Psychicznego udzielono ogółem 3504 porad, w tym 3235 porad lekarskich, 153 porady psychologa oraz 116 porad innego terapeuty. Jedna osoba poddana została indywidualnej psychoterapii. Zaburzenia leczone w Poradni Zdrowia Psychicznego w 2020 roku przedstawia poniższa tabela.

Tabela 15. Pacjenci leczeni w Poradni Zdrowia Psychicznego przy Specjalistycznym Centrum Medycznym SANMED w 2020 roku

Zaburzenia psychiczne	Leczeni											
	Ogółem	w tym mężczyźni	w tym w grupach wiekowych				W tym leczeni po raz pierwszy					
			0-18	19-29	30-64	65 i więcej	Ogółem	w tym mężczyźni	w tym w grupach wiekowych			
									0-18	19-29	30-64	65 i więcej
Zaburzenia organiczne (F00-F09)	120	47	0	2	47	71	13	3	0	0	2	11
Schizofrenia (F20)	34	13	0	3	26	5	5	3	0	2	3	0
Zaburzenia schizotopowe: schizoafektywne i urojeniowe (bez schizofrenii) (F21-F29)	9	1	0	0	6	3	2	0	0	0	0	2
Epizody afektywne (F30 i F32)	129	23	8	14	76	31	27	5	2	5	14	6

Depresje nawracające i zaburzenia dwubiegunowe (F31 i F33)	147	32	1	5	95	46	15	4	0	1	12	2
Zaburzenia nerwicowe związane ze stresem i somatoformiczne (F40-F48)	254	53	13	24	167	50	82	24	7	9	51	15
Zespoły behawioralne związane z zaburzeniami odżywiania (F50)	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Inne zespoły behawioralne związane z zaburzeniami fizjologicznymi i czynnikami fizycznymi (F51-F59)	5	0	0	0	2	3	3	0	0	0	2	1
Zaburzenia osobowości i zachowania dorosłych (F60-F69)	2	2	0	1	1	1	1	1	0	0	0	0
Upośledzenie umysłowe (F70-F79)	35	19	4	11	19	1	5	4	2	2	1	0
Całościowe zaburzenia rozwojowe (F84)	3	3	1	2	0	0	1	1	1	0	0	0
Pozostałe zaburzenia rozwoju psychicznego (F80-83, F88, F89)	2	1	2	0	0	0	1	0	1	0	0	0
Zaburzenia zachowania i emocji rozpoczynające się zwykle w dzieciństwie i w wieku młodzieńczym	14	2	13	1	0	0	4	1	4	0	0	0
Razem	755	196	42	63	440	210	159	46	17	19	86	37

Najczęstsze przyczyny leczenia w Poradni to:

- zaburzenia nerwicowe związane ze stresem i somatoformiczne (254 osoby),
- depresje nawracające i zaburzenia dwubiegunowe (147),
- epizody afektywne (129) oraz
- zaburzenia organiczne (120).

Możemy także zauważyć, że najczęściej leczoną grupą są osoby w wieku 30-64 lat, również te leczone pierwszy raz.

2.4.4. Przychodnia Zdrowia Psychicznego przy NZOZ „Medivita” s.c. w Rykach

Według danych uzyskanych z Poradni Zdrowia Psychicznego działającej przy NZOZ „Medivita” s.c. J. Gągała, M. Gąska, K. Gogacz, T. Rękas z siedzibą w Rykach przy ul. Warszawskiej 100, w roku 2020 ogółem przeprowadzonych było 353 porad, w tym 265 to porady lekarskie zaś 88 to porady udzielone przez psychologa. Zostały wystawione 33 skierowania do stacjonarnych placówek psychiatrycznych i odwykowych.

Liczbę osób leczonych w Poradni z podziałem na rozpoznane choroby i z podziałem na wiek przedstawia tabela poniżej.

Tabela 16. Liczba osób leczonych w Poradni Zdrowia Psychicznego przy NZOZ „Medivita” s.c. w roku 2020

Zaburzenia psychiczne	Leczeni											
	Ogółem	w tym mężczyźni	w tym w grupach wiekowych				w tym leczeni po raz pierwszy					
			0-18	19-29	30-64	65 i więcej	Ogółem	w tym mężczyźni	w tym w grupach wiekowych			
									0-18	19-29	30-64	65 i więcej
Zaburzenia psychiczne bez uzależnień												
Zaburzenia organiczne (F00-F09)	3	2	0	0	1	2	3	2	0	0	1	2
Schizofrenia (F20)	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Zaburzenia schizotopowe: schizoafektywne i urojeniowe (bez schizofrenii) (F21-F29)	2	1	0	0	1	1	1	1	0	0	1	0
Epizody afektywne (F30 i F32)	2	1	0	0	1	1	1	0	0	0	0	1
Depresje nawracające i zaburzenia dwubiegunowe (F31 i F33)	31	8	0	2	20	9	8	4	0	1	6	1
Zaburzenia nerwicowe związane ze stresem i somatoformiczne (F40- F48)	20	6	2	3	13	2	13	5	2	1	9	1
Zespoły behawioralne związane z zaburzeniami odżywiania (F50)	1	0	0	0	1	0	1	0	0	0	1	0
Upośledzenie umysłowe (F70-F79)	2	2	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0
Zaburzenia zachowania i emocji rozpoczynające się zwykle w dzieciństwie i w wieku młodzieńczym	1	1	0	1	0	0	1	1	0	1	0	0
Razem	63	22	2	7	39	15	28	13	2	3	18	5
W tym:												
Mężczyźni	-	22	1	4	14	3	-	13	1	2	7	3
Osoby zamieszkałe na wsi	29	10	0	3	17	9	14	8	0	3	9	2
Opieka czynna	48	16	2	3	31	12	20	9	2	2	12	4
Zaburzenia spowodowane używaniem alkoholu												
Ostre zatrucie (F10.0)	1	1	0	0	1	0	1	1	0	0	1	0
Zespół uzależnienia (F10.2)	2	2	0	0	2	0	2	2	0	0	2	0
Zaburzenia psychotyczne bez majaczenia (F10.5)	2	2	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0
Razem:	5	5	0	0	5	0	3	3	0	0	3	0
W tym:												
Mężczyźni	-	5	0	0	5	0	-	3	0	0	3	0
Osoby zamieszkałe na wsi	2	2	0	0	2	0	1	1	0	0	1	0
Opieka czynna	4	4	0	0	4	0	2	2	0	0	2	0

Z podanych danych wynika, że najczęstszą przyczyną leczenia w Poradni Zdrowia Psychicznego przy NZOZ „Medivita” były depresje nawracające i zaburzenia dwubiegunowe (31 osób) oraz zaburzenia nerwicowe związane ze stresem i somatoformiczne (20 osób).

2.4.5. Poradnia Zdrowia Psychicznego przy NZOZ Przychodnie Specjalistyczne w Rykach

Według sprawozdania z działalności jednostki leczenia ambulatoryjnego dla osób z zaburzeniami psychiatrycznymi, osób uzależnionych od alkoholu oraz innych substancji psychoaktywnych w Przychodni Zdrowia Psychicznego mieszczącej się przy ul. Kirkora 12 w Rykach świadczeń ogółem w 2020 roku udzielało 2 lekarzy oraz 3 psychologów. Udzielono 1596 porad, w tym 616 lekarskich, 733 psychologa i 247 innego terapeuty. 248 osób skorzystało z psychoterapii indywidualnej.

Liczbę osób leczonych w Poradni z podziałem na rozpoznane choroby i z podziałem na wiek przedstawia tabela poniżej.

Tabela 17. Liczba osób leczonych w Poradni Zdrowia Psychicznego przy NZOZ Przychodnia Specjalistyczna w Rykach

Zaburzenia psychiczne	Leczeni											
	Ogółem	w tym mężczyźni	w tym w grupach wiekowych				w tym leczeni po raz pierwszy					
			0-18	19-29	30-64	65 i więcej	Ogółem	w tym mężczyźni	W tym w grupach wiekowych			
									0-18	19-29	30-64	65 i więcej
Zaburzenia psychiczne bez uzależnień												
Zaburzenia organiczne (F00-F09)	16	8	0	0	5	11	6	2	0	0	4	2
Schizofrenia (F20)	5	1	0	1	2	2	0	0	0	0	0	0
Zaburzenia schizotopowe: schizoafektywne i urojeniowe (bez schizofrenii) (F21-F29)	1	0	0	0	1	0	1	0	0	0	1	0
Epizody afektywne (F30 i F32)	9	4	1	0	5	3	3	2	1	0	1	1
Depresje nawracające i zaburzenia dwubiegunowe (F31 i F33)	11	2	0	0	9	2	1	0	0	0	1	0
Zaburzenia nerwicowe związane ze stresem i somatoformiczne (F40- F48)	19	9	1	2	12	4	9	3	0	1	5	3
Inne zespoły behawioralne związane z zaburzeniami fizjologicznymi i czynnikami fizycznymi (F51-F59)	2	0	0	0	1	1	1	0	0	0	1	0
Zaburzenia osobowości i zachowania dorosłych (F60-F69)	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
Upośledzenie umysłowe (F70-F79)	42	25	0	3	21	18	10	6	0	1	5	4
Zaburzenia zachowania i emocji rozpoczynające się zwykle w dzieciństwie i w wieku młodzieńczym	3	1	3	0	0	0	3	1	3	0	0	0
Razem	109	50	5	6	56	42	34	14	4	2	18	10
W tym:												
Mężczyźni	-	50	3	2	27	18	-	14	2	0	7	5
Osoby zamieszkałe na wsi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Opieka czynna	18	9	0	0	10	8	0	0	0	0	0	0
Zaburzenia psychiczne spowodowane używaniem alkoholu												
Ostre zatrucie (F10.0)	11	10	0	0	8	3	1	1	0	0	1	0
Używanie szkodliwe (F10.1)	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0

Zespół uzależnienia (F10.2)	6	4	0	1	4	1	3	2	0	0	3	0
Zaburzenia psychotyczne bez majaczenia (F10.5)	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Zespół amnestyczny (F10.6)	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Inne zaburzenia psychiczne (F10.7, F10.8, F10.9)	3	3	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0
Razem	23	19	0	1	18	4	4	3	0	0	4	0
W tym:												
Mężczyźni:	-	19	0	1	14	4	-	3	0	0	3	0
Osoby zamieszkałe na wsi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Opieka czynna	7	7	0	0	5	2	0	0	0	0	0	0

3. Dane dotyczące wydawania orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności

Zadania rządowe wynikające z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych wykonuje Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności. Obszar Powiatu Ryckiego objęty jest właściwością terytorialną przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Puławach. Podstawowym zadaniem systemu orzecznictwa o niepełnosprawności jest ustalanie na podstawie ocen wystawianych przez lekarzy i ocen specjalisty ograniczeń zdolności samodzielnego funkcjonowania w różnorodnych sferach życia związanych z aktywnością człowieka oraz ustalenie możliwości korzystania z różnych ulg i uprawnień przysługujących osobom niepełnosprawnym na podstawie przepisów prawa. Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Puławach wydaje orzeczenia o wskazaniach do ulg i uprawnień dla osób posiadających orzeczenia o inwalidztwie lub niezdolności do pracy. Orzeczenie jest podstawą do wnioskowania o wydanie legitymacji dokumentującej status osoby niepełnosprawnej, a także karty parkingowej, gdy spełnione są przesłanki do jej wydania. Orzeczenie stanowi podstawę do przyznania różnego rodzaju ulg i uprawnień na podstawie odrębnych przepisów.

Osoby z orzeczeniem mogą ubiegać się w NFZ o bezpłatne lub z dopłatą zaopatrzenie w sprzęt ortopedyczny i środki pomocnicze, czy wnioskować w PCPR o dofinansowanie zakupu sprzętu, turnusów rehabilitacyjnych. Jeśli udokumentowane wydatki nie zostały sfinansowane w jakiegokolwiek formie, można odliczyć je od podatku dochodowego. Wydatki takie jak: adaptacja mieszkań czy przystosowanie samochodu do potrzeb niepełnosprawności, zakup sprzętu rehabilitacyjnego, odpłatność za pobyt na leczeniu uzdrowiskowym, w zakładach rehabilitacji czy opiekuńczo-leczniczych można odliczyć w całości, natomiast odliczenia limitowane to dojazd na rehabilitację czy zakup leków niezbędnych do życia.

W Ośrodkach Pomocy Społecznej, zgodnie z obowiązującymi przepisami, można ubiegać się o świadczenie pieniężne. Osoby legitymujące się orzeczeniem uprawnione są do bezpłatnych lub ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego PKP lub PKS zgodnie z obowiązującymi regulacjami danego przewoźnika. Natomiast osoby pracujące mogą

korzystać z określonych przywilejów pracowniczych takich jak prawo do dodatkowego urlopu, czy krótszego wymiaru pracy.

Dane dotyczące orzeczeń o niepełnosprawności dla osób powyżej 16 roku życia wydane przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności dla mieszkańców powiatu ryckiego

Orzeczenia wydawane osobom po 16 roku życia z symbolem niepełnosprawności:

01-U – upośledzenia umysłowe począwszy od upośledzenia w stopniu umiarkowanym,

02-P – w tym: zaburzenia psychosomatyczne, zaburzenia nastroju, począwszy od zaburzeń o umiarkowanym stopniu nasilenia, utrwalone zaburzenia lękowe o znacznym stopniu nasilenia, zespoły otępienne,

12C – całościowe zaburzenia rozwojowe, powstałe przed 16 rokiem życia, z utrwalonymi zaburzeniami interakcji społecznych lub komunikacji werbalnej oraz stereotypami zachowań, zainteresowań i aktywności o co najmniej umiarkowanym stopniu nasilenia.

Tabela 18. Liczba wydanych orzeczeń ze względu na przyczynę niepełnosprawności w latach 2018-2020

Symbol przyczyny niepełnosprawności	Liczba wydanych orzeczeń		
	2018	2019	2020
01-U	3	9	9
02-P	57	60	64
12-C	18	25	21
Razem	78	94	94

Tabela 19. Liczba wydanych orzeczeń z symbolem 01-U, 02-P, 12-C z podziałem na uzyskany stopień niepełnosprawności w latach 2018-2020

Symbol przyczyny niepełnosprawności	Liczba wydanych orzeczeń								
	Stopień znaczny			Stopień umiarkowany			Stopień lekki		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020
01-U	1	2	2	1	6	4	0	0	0
02-P	13	12	14	37	31	36	5	10	13
12-C	0	2	0	1	1	1	1	0	0
Razem	14	16	16	39	38	41	6	10	13

Tabela 20. Liczba wydanych orzeczeń z symbolem 01-U, 02-P, 12-C w grupach wiekowych w latach 2018-2020

Liczba wydanych orzeczeń dla osób w wieku:											
16-25 lat			26-40 lat			41-60 lat			Powyżej 61 roku		
2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020
7	17	12	15	18	7	20	19	34	17	10	17

Tabela 21. Liczba wydanych orzeczeń z symbolem 01-U, 02-P, 12-C dla kobiet i mężczyzn w latach 2018-2020

Płeć	Liczba wydanych orzeczeń		
	2018	2019	2020
Kobieta	20	29	29
Mężczyzna	39	35	41

Dane dotyczące orzeczeń o niepełnosprawności dla dzieci do 16 roku życia wydane przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności dla mieszkańców powiatu ryckiego

Tabela 22. Liczba wydanych orzeczeń ze względu na przyczynę niepełnosprawności w latach 2018-2020

Symbol przyczyny niepełnosprawności	Liczba wydanych orzeczeń		
	2018	2019	2020
01-U	1	1	3
02-P	2	7	1
12-C	16	22	20
Razem	19	30	24

Tabela 23. Liczba wydanych orzeczeń z symbolem 01-U, 02-P, 12-C w grupach wiekowych w latach 2018-2020

Liczba wydanych orzeczeń dla dzieci								
0-3 lata			4-7 lat			8-16 lat		
2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020
5	4	3	6	13	8	8	13	13

Tabela 24. Liczba wydanych orzeczeń z symbolem 01-U, 02-P, 12-C dla dziewczynek i chłopców w latach 2018-2020

Płeć	Liczba wydanych orzeczeń		
	2018	2019	2020
Dziewczynka	1	0	1
Chłopiec	18	30	23

Na podstawie danych Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Puławach można stwierdzić, że na przełomie lat 2018-2020 w powiecie ryckim zanotowano wzrost liczby wydanych orzeczeń w roku 2019 w stosunku do roku 2018 oraz spadek w roku 2020. Jeżeli weźmiemy pod uwagę grupy wiekowe, to na podstawie danych wykazanych w tabeli 23, odsetek dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności z przyczyny całościowych zaburzeń rozwojowych (C-12) najwyższy jest w grupie wiekowej 4-7 lat.

Tabela 25. Liczba dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności z przyczyny całościowych zaburzeń rozwojowych, w stosunku do dzieci z orzeczeniami z przyczyny pozostałych 11 grup niepełnosprawności w okresie 2018-2020

Rok	Liczba dzieci z całościowym zaburzeniem rozwojowym	% dzieci z całościowym zaburzeniem rozwojowym w stosunku do dzieci z przyczynami pozostałych 11 grup niepełnosprawności.			
		ogółem	0-3 lat	4-7 lat	8-16 lat
2018	16	12,8	12,5	17,8	10,5
2019	22	20,5	11,5	40,0	13,7
2020	20	18,8	6,4	25,8	22,7

Do całościowych zaburzeń rozwojowych, zgodnie z powszechnie przyjętymi kryteriami (APA, DSM-IV-TR, ICD-10), zalicza się: autyzm dziecięcy, autyzm atypowy, zespół Retta, dziecięce zaburzenia dezintegracyjne, zaburzenia hiperkinetyczne z towarzyszącym upośledzeniem umysłowym i ruchami stereotypowymi, zespół Aspergera oraz inne całościowe zaburzenia rozwojowe.

Grupa całościowych zaburzeń rozwoju dziecka charakteryzuje się opóźnieniem lub nieprawidłowościami w zakresie relacji społecznych, zakłóceniami zdolności komunikacji, uczuć i budowania relacji interpersonalnych, zaburzeniem i stereotypowością zachowania oraz trudnościami z integracją wrażeń zmysłowych. Zaburzeniom tym towarzyszy różnego rodzaju zaburzenia psychiczne, choroby somatyczne lub upośledzenia umysłowe rozpoznawalne na podstawie specyficznego wzorca zachowań.

Istotnym elementem wsparcia rodziców dzieci z całościowym zaburzeniem rozwojowym jest system wczesnego rozpoznania nieprawidłowości w rozwoju dziecka. Wczesne rozpoznanie zaburzeń, które są bardzo rozbudowane, pozwala na wprowadzenie odpowiedniej terapii, która w wielu przypadkach jest kluczowa w poprawie funkcjonowania dziecka.

IV. ZADANIA WYKONYWANE PRZEZ POSZCZEGÓLNE JEDNOSTKI W ZAKRESIE PROBLEMATYKI DOTYCZĄCEJ ZDROWIA PSYCHICZNEGO

Do podstawowych elementów infrastruktury społecznej w zakresie wsparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi funkcjonującymi na terenie powiatu ryckiego należą:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,
- Warsztaty Terapii Zajęciowej,
- Ośrodek Wsparcia,
- Dom Pomocy Społecznej,
- Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy,
- Ośrodek Rewalidacyjno – Wychowawczy,
- Poradnie Psychologiczno - Pedagogiczne,
- Powiatowy Urząd Pracy.

1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rykach pełni szczególną rolę w realizacji i tworzeniu środowiska przyjaznego osobom niepełnosprawnym. Do jego zadań należy:

- rehabilitacja osób z niepełnosprawnością, a zwłaszcza stworzenie możliwości uczestnictwa w warsztatach terapii zajęciowej;
- podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia barier utrudniających im funkcjonowania w społeczeństwie;
- refundacja części kosztów pobytu na turnusach rehabilitacyjnych;
- przedstawienie dyrektorowi oddziału Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych wniosków do planu finansowego.

Osoby niepełnosprawne często postrzegane są jako uzależnione od pomocy społecznej, co więcej, nie mogąc samodzielnie pokonać ograniczeń, sami przyjmują rolę bezradnych i skazanych na pomoc z zewnątrz. Udział w życiu społecznym blokuje również wysoki wskaźnik ubóstwa wśród osób niepełnosprawnych i niski stopień zabezpieczenia potrzeb życiowych. Zasoby gospodarstw domowych osób niepełnosprawnych z trudem pozwalają na pełnienie funkcji opiekuńczej wobec tych osób, nie mówiąc o ich aktywizowaniu. Niskie dochody blokują możliwość korzystania z oferty kulturalnej, sportowej czy kulturalnej. PCPR udziela wsparcia również osobom z problemami psychicznymi. Zakres pomocy przedstawiony jest w poniższej tabeli.

Tabela 26. Dane dotyczące rodzaju wsparcia udzielonego przez PCPR osobom niepełnosprawnym, w tym z zaburzeniami psychicznymi w latach 2018-2020

Zadania	2018	2019	2020
Turnusy rehabilitacyjne	62	93	75
Bariery architektoniczne	12	22	15
Bariery w komunikowaniu się	19	17	23
Bariery techniczne	14	6	10
Sprzęt rehabilitacyjny	20	35	28
Zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	636 ¹⁾	584 ¹⁾	474 ¹⁾
Sport, kultura, rekreacja i turystyka	500 ²⁾	418 ²⁾	182 ²⁾
Warsztaty Terapii Zajęciowej	85	85	85
Projekt konkursowy finansowany ze środków EFS	0	0	0

¹⁾ liczba rozpatrzonych pozytywnie wniosków

²⁾ liczba osób niepełnosprawnych biorących udział w imprezach organizowanych przez stowarzyszenia

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie nie prowadzi odrębnej ewidencji osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi.

Tabela 27. Dane dotyczące liczby wydanych skierowań do Ośrodków Wsparcia przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w latach 2018-2020

Placówka	Liczba wydanych skierowań		
	2018	2019	2020
Dom Pomocy Społecznej	19	11	16
Ośrodek Wsparcia w Leopoldowie	28	31	26

2. Warsztaty Terapii Zajęciowej

W powiecie ryckim funkcjonują dwie jednostki Warsztatów Terapii Zajęciowej: w Dęblinie i w Rykach. Podstawowym zadaniem Warsztatów jest realizacja rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych intelektualnie, która zmierza do ogólnego rozwoju i poprawy sprawności każdego uczestnika oraz do możliwie samodzielnego życia w środowisku. W Warsztatach Terapii Zajęciowej w Dęblinie uczestniczy 25 osób, a w Rykach 60 osób.

Celem warsztatów jest działanie na rzecz wyrównania szans osób z upośledzeniem umysłowym, tworzenia warunków przestrzegania wobec nich praw człowieka, powadzenie ich oraz ich rodzin ku aktywnemu uczestnictwu w życiu społecznym.

Zajęcia w WTZ przeznaczone są dla osób, które ukończyły 16 lat i posiadają orzeczenie o stopniu niepełnosprawności ze wskazaniem do uczestnictwa w warsztatach terapii zajęciowej.

Tabela 28. Liczba osób niepełnosprawnych (w tym z symbolem 01-U, 02-P, 12-C) uczestniczących w WTZ w powiecie ryckim w latach 2018-2020

Rok	Liczba osób niepełnosprawnych							
	Ogółem		01-U		02-P		12-C	
	Dęblin	Ryki	Dęblin	Ryki	Dęblin	Ryki	Dęblin	Ryki
2018	25	60	14	30	8	23	1	7
2019	25	60	14	32	8	19	1	9
2020	25	60	15	32	7	20	1	8

Tabela 29. Podział uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej wg miejsca zamieszkania

Gmina	Podział na lata					
	2018		2019		2020	
	Dęblin	Ryki	Dęblin	Ryki	Dęblin	Ryki
Ryki	3	32	3	31	3	32
Dęblin	18	0	18	0	18	0
Kłoczew	0	6	0	6	0	6
Nowodwór	0	9	0	9	0	9
Stężycza	1	5	1	6	1	6
Ułęż	0	2	0	2	0	2

Dodatkowo, na mocy porozumienia między powiatami, w WTZ w Dęblinie przebywają uczestnicy z powiatu kozienickiego:

- gmina Sieciechów: 2018 rok: 2 osoby, 2019: 2 osoby i 2020 rok 2 osoby

- gmina Gniewoszów: 2018 rok 1 osoba, 2019: 1 osoba i 2020: 1 osoba.

Tabela 30. Podział uczestników warsztatów ze względu na płeć i wiek

Podział wiekowy	2018				2019				2020			
	Dęblin		Ryki		Dęblin		Ryki		Dęblin		Ryki	
	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M
Do 18 roku życia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
19-25 lat	2	1	3	2	2	1	2	1	0	0	1	2
Powyżej 25 roku życia	5	17	22	33	4	18	22	35	6	19	24	33
Razem	7	18	25	35	6	19	24	36	6	19	25	35

Terapia w WTZ prowadzona jest z wykorzystaniem różnorodnych technik terapeutycznych. Są to m.in. ergoterapia, arteterapia, socjoterapia, ludoterapia, trening ekonomiczny, trening umiejętności szkolnych oraz indywidualne i grupowe zajęcia z psychologiem. Bardzo ważnym elementem rehabilitacji jest aktywizacja zawodowa Uczestników. WTZ współpracując z lokalnymi przedsiębiorcami realizuje praktyki zawodowe i staże dla osób niepełnosprawnych.

3. Ośrodek Wsparcia w Leopoldowie

Formą wsparcia dziennego dla osób z zaburzeniami psychicznymi na terenie powiatu ryckiego jest Ośrodek Wsparcia w Leopoldowie. Celem działalności Ośrodka jest:

- zapewnienie wsparcia osobom niepełnosprawnym z chorobą psychiczną i upośledzeniem umysłowym oraz ich rodzinom,
- kompensowanie skutków niepełnosprawności poprzez podtrzymywanie i rozwijanie umiejętności do samodzielnego życia,
- kształtowanie umiejętności społecznych i integracja ze środowiskiem,
- zapewnienie opieki pielęgniarstwa i psychiatrycznej,
- stymulowanie osobistego rozwoju z uwzględnieniem możliwości psychofizycznych uczestników oraz ich potrzeb, oczekiwań i zainteresowań.

Ośrodek Wsparcia jest przeznaczony dla 22 osób z terenu powiatu ryckiego przewlekle chorych psychicznie (typ A) oraz niepełnosprawnych intelektualnie (typ B), a także wykazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych (typ C). Ośrodek jest czynny przez 5 dni w tygodniu od poniedziałku do piątku, w godzinach 7:30 do 15:30 z czego 6 godzin przeznaczonych jest na prowadzenie zajęć z uczestnikami, a pozostały czas przeznacza się na czynności porządkowe, przygotowanie do zajęć, uzupełnianie prowadzonej dokumentacji, zapewnienie opieki uczestnikom w trakcie dowożenia i odwożenia.

Tabela 31. Liczba uczestników Ośrodka Wsparcia w Leopoldowie w latach 2018-2020

Rodzaj zaburzenia	Liczba uczestników na koniec 2018 r.	Liczba uczestników na koniec 2019 r.	Liczba uczestników na koniec 2020
Typ A - Osoby z zaburzeniami psychicznymi	8	7	9
Typ B - Osoby z niepełnosprawnością intelektualną	8	9	8
Typ C - Osoby wykazując inne czynności zaburzeń, w tym neurologiczne	6	5	5
Razem	22	21	22

Tabela 32. Ilość wydawanych decyzji przez Ośrodek Wsparcia w Leopoldowie w ciągu roku

Liczba wydanych decyzji w ciągu roku		
2018	2019	2020
26	26	23

4. Dom Pomocy Społecznej w Leopoldowie

W Leopoldowie mieści się Dom Pomocy Społecznej im. s. H. Drozdowskiej. Zgodnie z jego Statutem celem Domu jest: zapewnienie całodobowej opieki, warunków bezpiecznego i godnego życia, intymności i niezależności oraz rozwoju osobowości osobom ich wymagających z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności. Zapewnia niezbędną pomoc w formie usług opiekuńczych, wspomagających i edukacyjnych wynikających z indywidualnych potrzeb mieszkańców uwzględniając ich prawa. Dom również umożliwia mieszkańcom korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych, świadczy niezbędne usługi pielęgnacyjne wynikające z przepisów o ubezpieczeniu społecznym. W zakresie usług wspomagających działa poprzez umożliwienie udziału w terapii zajęciowej, podnoszenie sprawności i aktywizacja mieszkańców domu, umożliwienie zaspokojenia potrzeb religijnych, zapewnienie warunków do rozwoju samorządności mieszkańców domu, utrzymywanie kontaktu z rodziną, działania zmierzające do usamodzielnienia mieszkańców domu, zapewnienie bezpieczeństwa przechowywania ich środków pieniężnych.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2020 r. w DPS zamieszkiwało 49 osób w tym 28 mężczyzn i 21 kobiet. Najmłodszy mieszkaniec miał 50 lat, najstarszy 98 lat. Średnia wieku podopiecznych DPS w Leopoldowie to 73 lata. 31 grudnia 2019 r. w DPS przebywało 55 mieszkańców (34 mężczyzn i 21 kobiet). Najmłodszy mieszkaniec miał 49 lat, najstarszy 97.

Tabela 33. Liczba osób z zaburzeniami w Domu Pomocy Społecznej w Leopoldowie w latach 2018-2020

Wyszczególnienie	Liczba osób z zaburzeniami		
	2018	2019	2020
Upośledzenie umysłowe	2	2	3
Zespół otępienny	4	5	5
Zespół psychoorganiczny	6	8	9
Inne zaburzenia psychiczne	8	8	10

W 2020 r. z konsultacji w poradni zdrowia psychicznego skorzystało 16 mieszkańców DPS.

Przy DPS w Leopoldowie istnieje **Stowarzyszenie na Rzecz Osób Starszych i Niepełnosprawnych „Niezapominajka”**, które powstało w 2005 roku z inicjatywy pracowników DPS. 17 marca 2009 roku uzyskało status organizacji pożytku publicznego.

Głównym celem pracy Stowarzyszenia jest praca w zakresie tworzenia i rozwijania różnych form zorganizowanej pomocy osobom starszym i niepełnosprawnym poprzez:

- opracowywanie nowatorskich programów wsparcia osób potrzebujących pomocy,
- organizacja i prowadzenie aktywizacji osób starszych i niepełnosprawnych,
- zapobieganie społecznemu wykluczeniu i marginalizacji osób niezdolnych do samodzielnego funkcjonowania,
- reprezentacja interesów osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku.

Stowarzyszenie pozyskuje środki finansowe na realizację swoich zadań z różnych źródeł m.in. ze składek członkowskich, darowizn od osób fizycznych i prawnych z 1% od podatku (jako organizacja pożytku publicznego) a także przystępuje do otwartych konkursów ogłaszanych przez ROPS, Wydział Polityki Społecznej LUW, PFRON i inne.

Stowarzyszenie „Niezapominajka” organizuje duże środowiskowe imprezy integracyjne dla osób starszych i niepełnosprawnych: zabawy Walentynkową i Andrzejkową, spotkania grillowe w ogrodzie DPS. p.n. Dzień Przyjaźni oraz spotkania wigilijne p.n. „Przylecieli Anieli” dla podopiecznych DPS i OW w Leopoldowie, ich bliskich i osób starszych i niepełnosprawnych ze środowiska lokalnego. Organizuje również wycieczki krajoznawczo - turystyczne oraz przedstawienia teatralne. Programy realizowane przez Stowarzyszenie przy wsparciu finansowym innych podmiotów to m. in. „Jesteśmy sobie potrzebni”, „Nasze spotkania”, „Żyjmy zdrowo, żyjmy z głową”, „Międzypokoleniowa współpraca” itp. Dzięki nawiązanej współpracy z różnymi firmami Stowarzyszenie organizuje pomoc żywnościową dla osób potrzebujących ze środowiska oraz DPS i OW. Co roku stowarzyszenie przygotowuje paczki świąteczne dla podopiecznych DPS i Ośrodka Wsparcia w Leopoldowie oraz osób potrzebujących ze środowiska. W październiku 2018 roku Stowarzyszenie na Rzecz Osób Starszych i Niepełnosprawnych „Niezapominajka” przy DPS w Leopoldowie otrzymało od Marszałka Województwa Lubelskiego wyróżnienie za całokształt działań na rzecz społeczności lokalnej z okazji 100 rocznicy Odzyskania przez Polskę Niepodległości.

5. Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy w Dęblinie

Dzieci i młodzież niepełnosprawną intelektualnie kształci Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy w Dęblinie. Do szkoły przyjmowani są uczniowie posiadający orzeczenie wydane przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną o potrzebie kształcenia specjalnego dla uczniów niepełnosprawnych intelektualnie w stopniu lekkim, umiarkowanym, znacznym i głębokim oraz z niepełnosprawnością sprzężoną.

Tabela 34. Liczba wychowanków w Specjalnym Ośrodku Szkolno – Wychowawczym w latach 2018-2021

Rok szkolny	Liczba uczniów	Placówki w SOSW
2018/2019	84	Szkoła Podstawowa Specjalna nr 1 Gimnazjum nr 4 Grupy wychowawcze (internat)
2019/2020	89	Szkoła Podstawowa Specjalna nr 1 Grupy wychowawcze (internat)
2020/2021	108	Szkoła Podstawowa Specjalna nr 1 Szkoła Przesposabiająca do Pracy Przedszkole Specjalne nr 5 Wczesne Wspomaganie Rozwoju Dzieci Grupy wychowawcze (internat)

1 września 2020 r. powstała publiczna trzyletnia Szkoła Specjalna Przesposabiająca do Pracy, która została włączona w skład Specjalnego Ośrodka Szkolno – Wychowawczego w Dęblinie. Szkoła przeznaczona jest dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym i znacznym oraz niepełnosprawnościami sprzężonymi, którzy ukończyli szkołę podstawową. Nauka trwa 3 lata i ma na celu przygotowanie młodzieży do dorosłego życia, radzenia sobie w codziennym funkcjonowaniu, zarówno w życiu rodzinnym, jak i społecznym. Ważnym elementem kształcenia jest rozwijanie umiejętności, które w przyszłości wesprą aktywizację zawodową absolwentów szkoły.

6. Ośrodek Rewalidacyjno – Wychowawczy w Rykach

Ośrodek Rewalidacyjno – Wychowawczy w Rykach powstał z myślą o dzieciach z niepełnosprawnością intelektualną. Uczęszczają do niego dzieci z niepełnosprawnością w stopniu głębokim oraz ze sprzężonymi niepełnosprawnościami, w wieku od 3 do 25, które posiadają orzeczenie z Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej. Jest to jedyna placówka o takim charakterze w powiecie ryckim.

W Ośrodku prowadzone są szerokie działania w kierunku ochrony zdrowia psychicznego wychowanków:

- realizacja programu wychowawczo - profilaktycznego oraz innych programów z obszaru promocji zdrowia,
- udzielanie pomocy psychologiczno - pedagogicznej wychowankom,

- działalność grupy wsparcia dla rodziców/prawnych opiekunów,
- realizacja Ogólnopolskiego Projektu "Kubusiowi Przyjaciele Natury",
- cykliczne spotkania zespołów grupowych - ustalanie kierunków pracy indywidualnej z wychowankami,
- organizowanie spotkań ze specjalistami: Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, służba zdrowia, Policja,
- organizowanie uroczystości i imprez ośrodkowych - włączanie wychowanków ośrodka do działań,
- stworzenie Ogrodu Sensorycznego i Sali Doświadczania Świata.

Najmłodszy wychowankowie Ośrodka mają możliwość uczestniczenia w zajęciach Wczesnego Wspomagania Rozwoju, na które przychodzą również dzieci spoza placówki.

W najbliższych latach w Ośrodku planowana jest kontynuacja realizowanych dotychczas zajęć i programów z obszaru promocji zdrowia.

Tabela 35. Dane statystyczne dotyczące wychowanków ORW w Rykach w latach 2018-2020

Rok	Stopień niepełnosprawności	K	M	Razem	Miejsce zamieszkania
2018	Stopień umiarkowany i znaczny ze sprzężeniem	11	12	23	Gmina Ryki 6 Gmina Dęblin 1 Gmina Ułęż 1 Gmina Nowodwór 2 Gmina Kłoczew 4
	Stopień głęboki	0	3	3	Gmina Stężycza 0 Gmina Krzywda 2 Gmina Trojanów 8 Gmina Okrzeja 2
2019	Stopień umiarkowany i znaczny ze sprzężeniem	10	12	22	Gmina Ryki 6 Gmina Dęblin 1 Gmina Ułęż 1 Gmina Nowodwór 2 Gmina Kłoczew 4
	Stopień głęboki	0	3	3	Gmina Stężycza 0 Gmina Krzywda 2 Gmina Trojanów 7 Gmina Okrzeja 2
2020	Stopień umiarkowany i znaczny ze sprzężeniem	10	11	21	Gmina Ryki 7 Gmina Dęblin 1 Gmina Ułęż 1 Gmina Nowodwór 1 Gmina Kłoczew 4
	Stopień głęboki	0	4	4	Gmina Stężycza 0 Gmina Krzywda 2 Gmina Trojanów 7 Gmina Okrzeja 2

7. Poradnie Psychologiczno – Pedagogiczne

Na terenie Powiatu funkcjonują dwie Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne: w Rykach i w Dęblinie. Placówki udzielają profesjonalnej, bezpłatnej pomocy psychologicznej, pedagogicznej i logopedycznej dzieciom, młodzieży szkół podstawowych i ponadpodstawowych, a także rodzicom oraz opiekunom w zakresie doradztwa i działalności informacyjnej.

Wśród zadań Poradni możemy wyróżnić:

1. diagnozę (m.in. diagnoza potencjałów i uzdolnień, potrzeb rozwojowych i edukacyjnych dzieci i młodzieży; badanie rozwoju psychoruchowego małych dzieci (od urodzenia do 3 roku życia); ocena sfery rozwoju poznawczego, emocjonalnego, relacji rówieśniczych; diagnoza dojrzałości szkolnej, trudności edukacyjnych, wychowawczych, adaptacyjnych; interdyscyplinarna diagnoza dysleksji rozwojowej, dysortografii, dysgrafii oraz dyskalkulii);
2. orzekanie i opiniowanie (orzekanie o potrzebie kształcenia specjalnego, indywidualnego nauczania, rocznego indywidualnego przygotowania przedszkolnego, opiniowanie w sprawie: wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka, dostosowania wymagań edukacyjnych, dostosowania warunków i form egzaminacyjnych dla uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych, zindywidualizowanej ścieżki kształcenia);
3. prowadzenie terapii: pedagogicznej, psychologicznej, logopedycznej, socjoterapii, terapii rodzin i konsultacji rodzinnych oraz stosowanie nowoczesnych metod wspomaganie dziecka: Biofeedback, Neuroflow, SI;
4. wspomaganie przedszkoli, szkół i placówek m.in. poprzez prowadzenie szkoleń, warsztatów, prelekcji, Sieci współpracy i samodoskonalenia nauczycieli, a także rozwijanie umiejętności wychowawczych nauczycieli i rodziców poprzez realizację: programów psychoedukacyjnych np. Szkoła dla Rodziców i Wychowawców, Rodzeństwo Bez Rywalizacji;
5. doradztwo zawodowe: diagnoza możliwości intelektualnych i osobowościowych, predyspozycji zawodowych i zainteresowań, prowadzenie zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu, prelekcje i konsultacje dla rodziców dotyczący wyboru szkoły lub zawodu przez ich dzieci;
6. działalność informacyjna i psychoedukacyjna realizowana poprzez organizację warsztatów profilaktycznych w szkołach (np. na temat: radzenia sobie ze stresem, złością; rozwiązywania konfliktów; uzależnień: behawioralnych i od środków psychoaktywnych), organizowanie i prowadzenie środowiskowych festynów i imprez profilaktycznych (np. z okazji Ogólnopolskiego Dnia Trzeźwości); opracowywanie i zamieszczanie na stronach Poradni i lokalnych mediów informacji nt. zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży.

Tabela 36. Dane dotyczące ilości wydanych orzeczeń i opinii o wczesnym wspomaganiu rozwoju dzieci wydanych przez Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne w Dęblinie i w Rykach

Rok	2018 r.		2019 r.		2020 r.	
	Dęblin	Ryki	Dęblin	Ryki	Dęblin	Ryki
łącznie liczba przebadanych w Poradni dzieci i młodzieży	815	1385	678	1312	440	1230
łącznie liczba orzeczeń o potrzebie indywidualnego nauczania wydanych uczniom niepełnosprawnym	5	9	6	11	3	6

intelektualnie; ze względu na zaburzenia psychiczne i całościowe zaburzenia rozwoju						
łączna liczba orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego wydanych ze względu na niepełnosprawność intelektualną; zaburzenia psychiczne i całościowe zaburzenia rozwoju	59	40	58	57	49	31
Liczba orzeczeń o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych	1	5	3	0	1	1
łączna liczba opinii o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka wydanych ze względu na niepełnosprawność intelektualną, zaburzenia psychiczne oraz całościowe zaburzenia rozwoju	7	13	11	6	7	4

W latach 2018 - 2020 w Poradniach Psychologiczno-Pedagogicznych w Rykach i w Dęblinie ze względu na zaburzenia zdrowia psychicznego objęto systematyczną opieką terapeutyczną 226 dzieci i młodzieży (w Rykach 102 uczniów, w Dęblinie 124 uczniów).

Poza wymienionymi wcześniej zadaniami Poradni na rzecz ochrony zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży zostało zrealizowanych także szereg innych działań. Polegały one na:

- podejmowaniu interwencji kryzysowych w domach rodzinnych, na terenie Poradni i w szkołach,
- zorganizowaniu Konferencji dla nauczycieli, pedagogów, psychologów i pracowników socjalnych z Powiatu Ryckiego na temat "Depresja i samobójstwa u dzieci i młodzieży" oraz czynnym udziale pracowników Poradni w konferencjach o zasięgu lokalnym, wojewódzkim i ogólnopolskim zorganizowanych przez KO w Lublinie, ośrodki doskonalenia nauczycieli oraz szkoły wyższe, nt. depresji, schizofrenii, zaburzeń zdrowia psychicznego uczniów w odniesieniu do nauki zdalnej,
- udziale w organizacji corocznych Regionalnych Olimpiad Wiedzy o Zdrowiu Psychicznym,
- prowadzeniu „Treningu umiejętności wychowawczych dla rodziców”,
- organizowaniu wykładów dla seniorów z Uniwersytetu III Wieku, w tym na temat: Depresja i jak sobie z nią radzić?, Rozwiązywanie konfliktów,
- organizowaniu cyklicznych zajęć profilaktycznych dla dzieci i młodzieży w świetlicy środowiskowej przy ul. Kościuszki w Rykach, Ferie profilaktyczne w Bibliotece Publicznej w Dęblinie,
- realizacji Rządowego Programu Kompleksowego Wsparcia dla Rodzin „Za życiem” (specjalistyczne zajęcia dla dzieci niepełnosprawnych, w tym m.in.: z całościowymi zaburzeniami rozwoju i z niepełnosprawnością intelektualną) w związku z wyznaczeniem Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Rykach przez Ministerstwo

Edukacji Narodowej jako wiodącego ośrodka koordynacyjno-rehabilitacyjno-opiekuńczego w powiecie ryckim,

- realizacji zadań wykonywanych we współpracy z PCPR w Rykach, Sądem Rejonowym w Rykach, z Komendą Powiatową Policji w Rykach i Komisariatem Policji w Dęblinie, OPS w Rykach i w Dęblinie (m.in.: uczestniczenie w posiedzeniach zespołów ds. pieczy zastępczej; udzielanie wsparcia psychologicznego rodzinom zastępczym i ich podopiecznym; udział pracowników Poradni w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego w ramach Programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ofiar przemocy w rodzinie oraz w Komisji ds. przeciwdziałania alkoholizmowi w gminie Ryki i Dęblin; współpraca z kuratorami sądowymi i asystentami rodzin; udział w interwencjach kryzysowych w domach rodzinnych; udział psychologów Poradni przy badaniach lekarskich dzieci i innych czynnościach - ofiar przestępstw; przyjmowanie na terapię i warsztaty rodzin skierowanych przez Sąd).

W latach 2021 - 2022 działania podjęte w latach ubiegłych przez Poradnie będą kontynuowane. Będą wychodzić naprzeciw bieżącym potrzebom uczniów, rodziców i nauczycieli w zakresie ochrony zdrowia psychicznego uwzględniając zagrożenia, jakie niesie ze sobą trwający stan epidemiczny w Polsce. W planach Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Rykach i w Dęblinie na lata 2021-2022 uwzględniono zarówno pomoc związaną ze wsparciem psychologiczno-pedagogicznym uczniów, rodziców i nauczycieli, jak i formy pracy indywidualnej i grupowej związane z pracą on-line. Działania w zakresie ochrony zdrowia psychicznego będą dotyczyły:

- diagnozy i terapii: głównie psychoterapii, socjoterapii i terapii rodzin,
- prowadzenia działań terapeutycznych metodami wspomagającymi rozwój dziecka: Biofeedback, Neuroflow i Integracji Sensorycznej,
- wydawania opinii o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci i orzeczeń (o potrzebie kształcenia specjalnego i nauczania indywidualnego) dla dzieci i młodzieży z zaburzeniami psychicznymi, całościowymi zaburzeniami rozwoju, niepełnosprawnych intelektualnie,
- przeprowadzania warsztatów, prelekcji psychoedukacyjnych na temat zdrowia psychicznego i jego zagrożeń (m.in. uzależnień, zdrowego stylu życia, treningów umiejętności wychowawczych) dla uczniów, rodziców i nauczycieli,
- podejmowania interwencji kryzysowych w domach rodzinnych, na terenie Poradni i w szkołach,
- prowadzenia cyklu spotkań dla kadry pedagogicznej z powiatu ryckiego w ramach Sieci współpracy i samodoskonalenia nauczycieli „Zaburzenia zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży”, „Choroby przewlekłe”,
- prowadzeniu zajęć profilaktycznych dla dzieci i młodzieży w świetlicy środowiskowej przy ul. Kościuszki w Rykach i w Bibliotekach publicznych w Dęblinie, przeprowadzaniu wykładów dla seniorów z Uniwersytetu III Wieku działającym przy MGCK w Rykach,

- organizacji corocznych Regionalnych Olimpiad Wiedzy o Zdrowiu Psychicznym we współpracy z innymi powiatami województwa lubelskiego,
- realizacji Rządowego Programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem” i wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci (specjalistyczne zajęcia dla dzieci niepełnosprawnych, w tym m.in.: z całościowymi zaburzeniami rozwoju i niepełnosprawnością intelektualną) przez Poradnię w Rykach,
- realizacji zadań wykonywanych we współpracy m.in.: z PCPR w Rykach, Sądem Rejonowym w Rykach, z Komendą Powiatową Policji w Rykach i w Dęblinie, OPS w Rykach i w Dęblinie oraz Ośrodkiem Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla Dzieci i Młodzieży nowopowstałym przy Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Dęblinie,
- dalszej promocji zdrowia psychicznego wśród mieszkańców Powiatu Ryckiego na łamach prasy i mediów cyfrowych.

8. Powiatowy Urząd Pracy w Rykach

Powiatowy Urząd Pracy w Rykach, którego jednym z głównych zadań jest aktywizacja lokalnego rynku pracy, stanowiąca część Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz udzielanie pomocy bezrobotnym i poszukującym pracy w znalezieniu pracy, a także pracodawcom w pozyskaniu pracowników przez pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe, zajmuje się aktywizacją zawodową osób bezrobotnych (w tym osób z orzeczeniem o niepełnosprawności) poprzez realizację zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych, przy zastosowaniu odpowiednich usług i instrumentów rynku pracy finansowanych ze środków PFRON, Funduszu Pracy czy środków unijnych. Organizuje m.in. staże, szkolenia, prace interwencyjne, roboty publiczne oraz przyznaje dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Wszyscy klienci mogą skorzystać z usług poradnictwa zawodowego, skorzystać z pomocy przy pisaniu CV, odbyć symulacyjną rozmowę kwalifikacyjną z pracodawcą.

Tabela 37. Liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w PUP w Rykach otrzymujących wsparcie w ramach aktywizacji zawodowej w latach 2018-2020 (opracowanie własne na podstawie danych z PUP w Rykach)

Rodzaj wsparcia dla osób zarejestrowanych w PUP z symbolami przyczyny niepełnosprawności 01-U, 02-P	Liczba osób		
	2018	2019	2020
1. Aktywizacja zawodowa w ramach ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych	0	0	0
- staże	0	0	0
- szkolenia	0	0	0
- roboty publiczne	0	0	0
- refundacja kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego	0	0	0
- jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej	0	0	0

2. aktywizacja zawodowa w ramach ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy	0	0	0
- staże	0	0	0
- szkolenia	1	0	0
- roboty publiczne	1	0	1
- roboty interwencyjne	0	0	1
- prace społecznie użyteczne	1	0	0
- program Aktywizacja i Integracja	0	2	0
Razem poz. 1 i 2	3	2	2

W modelu medycznym niepełnosprawność to długotrwały stan występowania pewnych ograniczeń w prawidłowym funkcjonowaniu organizmu człowieka. Ograniczenia te spowodowane są na skutek obniżenia sprawności funkcji fizycznych, psychicznych bądź umysłowych. Jest to także uszkodzenie, czyli utrata lub wada psychiczna, fizjologiczna, anatomiczna struktury organizmu. Utrata ta może być całkowita, częściowa, trwała lub okresowa, wrodzona lub nabyta, ustabilizowana lub progresywna.

Populacja osób niepełnosprawnych dzieli się na dwie podstawowe grupy:

- osoby niepełnosprawne prawnie, czyli mające odpowiednie aktualne orzeczenie o niepełnosprawności, wydane przez uprawniony do tego organ,
- osoby niepełnosprawne biologicznie, czyli nie posiadające orzeczenia o niepełnosprawności, jednak deklarujące całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania podstawowych czynności.

Powiatowy Urząd Pracy w Rykach prowadzi ewidencję osób niepełnosprawnych – bezrobotnych i poszukujących pracy, niepozostających w zatrudnieniu.

Tabela 38. Struktura osób będących w ewidencji osób niepełnosprawnych oraz poszukujących pracy (posiadających rentę z tytułu niezdolności do pracy) w latach 2018-2020 (opracowanie własne na podstawie danych z PUP w Rykach)

Rok	Liczba osób niepełnosprawnych	
	Bezrobotni	Poszukujący pracy
2018	66	60
2019	70	42
2020	47	36

Tabela 39. Struktura osób będących w ewidencji osób niepełnosprawnych oraz poszukujących pracy – wg wieku w latach 2018-2020

Kategoria wiekowa	Liczba osób niepełnosprawnych					
	Bezrobotni			Poszukujący pracy		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020
18-24	9	5	3	1	1	0
25-29	10	10	8	10	4	3
30-39	14	15	7	11	11	10
40-44	16	20	14	17	13	12
45-49	11	15	10	10	8	6
50-54	6	5	5	11	5	5
55-59	-	-	-	-	-	-
60 i więcej	-	-	-	-	-	-
Razem	66	70	47	60	42	36

Tabela 40. Liczba osób bezrobotnych i poszukujących pracy wg stopnia niepełnosprawności

Stopień niepełnosprawności	Liczba osób					
	Bezrobotni			Poszukujący pracy		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Znaczny	2	5	3	10	9	7
Umiarkowany	37	33	18	50	32	29
Lekki	27	32	26	0	1	0

Tabela 41. Struktura osób niepełnosprawnych zamieszkujących powiat rycki ze względu na rodzaj niepełnosprawności

Przyczyny niepełnosprawności	Liczba niepełnosprawności					
	Bezrobotni			Poszukujący pracy		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Upośledzenie umysłowe	4	2	1	1	1	1
Choroby psychiczne	8	12	6	15	8	9
Zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	5	0	2	1	1	1
Upośledzenia narządu ruchu	19	20	19	9	6	6
Epilepsja	1	2	1	6	6	6
Choroby układu oddechowego i układu krążenia	5	4	0	6	4	1
Choroby układu pokarmowego	1	1	1	0	0	0
Choroby układu moczowo-płciowego	5	5	2	2	1	0

Choroby neurologiczne	11	13	7	9	9	6
- inne	7	11	8	10	5	5
- nieustalone	0	0	0	11	1	1

Tabela 42. Struktura osób niepełnosprawnych zamieszkujących powiat rycki ze względu na wykształcenie

Wykształcenie	Liczba osób					
	Bezrobotni			Poszukujący pracy		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Wyższe	4	2	2	5	3	3
Policealne i średnie zawodowe	21	18	13	13	11	10
Średnie ogólnokształcące	4	3	2	2	3	2
Zasadnicze zawodowe, w tym specjalne	23	27	14	26	16	14
Gimnazjalne, w tym specjalne	2	2	2	2	1	0
Podstawowe i podstawowe nieukończone	12	18	14	12	8	7

Według danych ze sprawozdania MPiPS – 01 na koniec grudnia 2020 w Powiatowym Urzędzie Pracy w Rykach zarejestrowanych było 47 bezrobotnych osób niepełnosprawnych. W porównaniu do grudnia 2018 nastąpił spadek o 19 osób. Zmniejszyła się liczba osób z zaburzeniami psychicznymi, które aktywnie poszukują pracy.

9. Przedszkola z grupami integracyjnymi

W powiecie ryckim wzrasta liczba dzieci z niepełnosprawnościami, które uczęszczają do przedszkoli. Wiąże się to ze wzrostem liczby placówek prowadzących zajęcia z dziećmi niepełnosprawnymi. W powiecie ryckim funkcjonują 2 przedszkola dla dzieci niepełnosprawnych: Niepubliczne Przedszkole Integracyjne „Miś Uszatek” w Stawach i działające od 1 września 2020 Miejskie Przedszkole nr 5 „Iskierka” w Dęblinie, a także jedno przedszkole z grupami integracyjnymi - Samorządowe Przedszkole Nr 2 im. M. Kownackiej w Rykach. Zajęcia we wszystkich placówkach prowadzone są przez wykwalifikowaną kadrę. Dzieci objęte są wszechstronną pracą edukacyjną, logopedyczną, terapeutyczną i rewalidacyjną. Indywidualizacja oddziaływań, podmiotowe traktowanie każdego dziecka, pozwala na wnikliwą diagnozę i planowanie skutecznych oddziaływań.

10. Powiatowa Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych

Zadania Powiatowej Rady określa art. 44 b ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, jak również

Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 marca 2003 r. w sprawie organizacji trybu działania wojewódzkich, powiatowych społecznych rad do spraw osób niepełnosprawnych.

Do zakresu działania rady należy m.in.:

- inspirowanie przedsięwzięć do integracji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych i realizacji praw osób niepełnosprawnych,
- opiniowanie projektów powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych,
- ocena realizacji programów,
- opiniowanie projektów uchwał i programów przyjmowanych przez radę powiatu pod kątem ich skutków dla osób niepełnosprawnych.

Posiedzenia rady zwoływane są co najmniej raz na kwartał przez przewodniczącego: z własnej inicjatywy, na wniosek minimum połowy członków prezydium rady lub na wniosek minimum 1/3 liczby członków rady.

V. OŚRODKI POMOCY SPOŁECZNEJ W POSZCZEGÓLNYCH GMINACH POWIATU RYCKIEGO

Ośrodki pomocy społecznej w powiecie ryckim są jednostkami organizacyjnymi samorządów gminnych, realizującymi statutowo zadania gmin w zakresie pomocy społecznej. Na terenie powiatu działa 6 ośrodków:

- Ośrodek Pomocy Społecznej w Rykach, ul. Karola Wojtyły 29, 08-500 Ryki,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Dęblinie, ul. Rynek 12, 08-530 Dęblin,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłoczewie, ul. Długa 67, 08-550 Kłoczew,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowodworze, Nowodwór 67, 08-503 Nowodwór,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Stężycy, ul. Królewska 4, 08-540 Stężycza oraz
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ułężu, Uleż 168, 08-504 Uleż.

Wśród głównych grup osób objętych pomocą przez te jednostki są osoby z niepełnosprawnością, w tym z zaburzeniami psychicznymi. Świadczenia udzielane tej grupie mieszkańców powiatu realizowane są w szczególności w oparciu o ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej i ustawę z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych. Istotą pomocy społecznej jest udzielanie wsparcia osobom psychicznie chorym oraz ich rodzinom, które umożliwi im samodzielną egzystencję, dając szansę na zaspokojenie podstawowych potrzeb, aktywność społeczną, skuteczną realizację ról społecznych oraz szansę na rozwój.

Z informacji uzyskanych z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu ryckiego liczba osób niepełnosprawnych ogółem, korzystających ze stałych form pomocy społecznej, z rozgraniczeniem na lata 2018-2020 kształtuje się następująco:

Tabela 43. Osoby z upośledzeniem umysłowym i schorzeniami psychicznymi objęte opieką przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Rykach

Rok	Ośrodek Pomocy Społecznej w Rykach					
	Liczba osób niepełnosprawnych ogółem			Liczba osób niepełnosprawnych z upośledzeniem umysłowym i schorzeniami psychicznymi		
	K	M	Razem	K	M	Razem
2018	86	112	198	30	44	74
2019	77	105	182	26	36	62
2020	95	107	202	28	41	69

Tabela 44. Osoby z upośledzeniem umysłowym i schorzeniami psychicznymi objęte opieką przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Dęblinie

Rok	Ośrodek Pomocy Społecznej w Dęblinie					
	Liczba osób niepełnosprawnych ogółem			Liczba osób niepełnosprawnych z upośledzeniem umysłowym i schorzeniami psychicznymi		
	K	M	Razem	K	M	Razem
2018	93	92	185	10	21	31
2019	91	98	189	12	19	31
2020	81	73	154	7	16	23

Tabela 45. Osoby z upośledzeniem umysłowym i schorzeniami psychicznymi objęte opieką przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłoczewie

Rok	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłoczewie					
	Liczba osób niepełnosprawnych ogółem			Liczba osób niepełnosprawnych z upośledzeniem umysłowym i schorzeniami psychicznymi		
	K	M	Razem	K	M	Razem
2018	1	2	3	1	2	3
2019	1	2	3	1	2	3
2020	1	2	3	1	2	3

Tabela 46. Osoby z upośledzeniem umysłowym i schorzeniami psychicznymi objęte opieką przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowodworze

Rok	Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowodworze					
	Liczba osób niepełnosprawnych ogółem			Liczba osób niepełnosprawnych z upośledzeniem umysłowym i schorzeniami psychicznymi		
	K	M	Razem	K	M	Razem
2018	61	71	132	16	20	36
2019	61	71	132	16	20	36
2020	61	71	132	16	20	36

Tabela 47. Osoby z upośledzeniem umysłowym i schorzeniami psychicznymi objęte opieką przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Stężycy

Rok	Ośrodek Pomocy Społecznej w Stężycy					
	Liczba osób niepełnosprawnych ogółem			Liczba osób niepełnosprawnych z upośledzeniem umysłowym i schorzeniami psychicznymi		
	K	M	Razem	K	M	Razem
2018	87	97	184	10	15	25
2019	80	102	182	8	16	24
2020	81	102	183	8	16	24

Tabela 48. Osoby z upośledzeniem umysłowym i schorzeniami psychicznymi objęte opieką przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ułężu

Rok	Ośrodek Pomocy Społecznej w Ułężu					
	Liczba osób niepełnosprawnych ogółem			Liczba osób niepełnosprawnych z upośledzeniem umysłowym i schorzeniami psychicznymi		
	K	M	Razem	K	M	Razem
2018	40	47	87	1	4	5
2019	44	47	91	0	4	4
2020	34	44	78	0	4	4

Tabela 49. Ilość osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych z zakresu ustawy o pomocy społecznej i ustawy o świadczeniach rodzinnych w Rykach

Ośrodek Pomocy Społecznej w Rykach								
Rok	Zasitek stały	Zasitek okresowy	Zasitek celowy i specjalny zasitek celowy	Positek	Praca socjalna	Zasitek pielęgnacyjny	Świadczenie pielęgnacyjne	Inne formy pomocy jakie?
2018	37	13	45	9	59	2	1	żywność z BŻ – 4, usługi opiekuńcze – 5
2019	40	4	42	5	49	3	2	żywność z BŻ - 4, skierowanie do ośrodka wsparcia - 1, usługi opiekuńcze - 8
2020	39	3	34	6	41	4	3	żywność z BŻ 8, skierowanie do DPS - 2, usługi opiekuńcze - 7

Tabela 50. Ilość osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych z zakresu ustawy o pomocy społecznej i ustawy o świadczeniach rodzinnych w Dęblinie

Ośrodek Pomocy Społecznej w Dęblinie								
Rok	Zasiłek stały	Zasiłek okresowy	Zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy	Posiłek	Praca socjalna	Zasiłek pielęgnacyjny	Świadczenie pielęgnacyjne	Inne formy pomocy jakie?
2018	17	3	16	3	32	49	16	schronienie, DPS,
2019	18	-	12	3	35	47	15	schronienie, DPS
2020	13	-	10	-	27	39	17	schronienie, DPS

Tabela 51. Ilość osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych z zakresu ustawy o pomocy społecznej i ustawy o świadczeniach rodzinnych w Kłoczewie

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłoczewie								
Rok	Zasiłek stały	Zasiłek okresowy	Zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy	Posiłek	Praca socjalna	Zasiłek pielęgnacyjny	Świadczenie pielęgnacyjne	Inne formy pomocy jakie?
2018	3	0	3	0	3	Brak danych	Brak danych	Brak danych
2019	3	0	3	0	3	Brak danych	Brak danych	Brak danych
2020	3	0	3	0	3	Brak danych	Brak danych	Brak danych

Tabela 52. Ilość osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych z zakresu ustawy o pomocy społecznej i ustawy o świadczeniach rodzinnych w Nowodworze

Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowodworze								
Rok	Zasiłek stały	Zasiłek okresowy	Zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy	Posiłek	Praca socjalna	Zasiłek pielęgnacyjny	Świadczenie pielęgnacyjne	Inne formy pomocy jakie?
2018	6	0	0	4	26	57	8	Paczki żywnościowe – 15, Specjalistyczne Usługi Opiekuńcze – 1 Specjalny Zasiłek Opiekuńczy – 4
2019	6	1	2	4	26	57	8	Paczki żywnościowe – 15, Specjalistyczne Usługi Opiekuńcze – 1 Specjalny Zasiłek Opiekuńczy – 5
2020	5	1	0	4	25	57	8	Paczki żywnościowe – 15, Specjalistyczne Usługi Opiekuńcze – 1 Specjalny Zasiłek Opiekuńczy – 4

Tabela 53. Ilość osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych z zakresu ustawy o pomocy społecznej i ustawy o świadczeniach rodzinnych w Stężycy

Ośrodek Pomocy Społecznej w Stężycy								
Rok	Zasitek stały	Zasitek okresowy	Zasitek celowy i specjalny zasitek celowy	Positek	Praca socjalna	Zasitek pielęgnacyjny	Świadczenie pielęgnacyjne	Inne formy pomocy jakie?
2018	5	3	3	1	11	131	20	Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi -2, Wsparcie dla kobiet w ciąży „za życiem” – 0
2019	5	2	3	1	11	131	19	Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi -2 Wsparcie dla kobiet w ciąży „za życiem” – 2
2020	4	0	3	2	11	127	22	Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi -2 Wsparcie dla kobiet w ciąży „za życiem” – 0

Tabela 54. Ilość osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych z zakresu ustawy o pomocy społecznej i ustawy o świadczeniach rodzinnych w Ułężu

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ułężu								
Rok	Zasitek stały	Zasitek okresowy	Zasitek celowy i specjalny zasitek celowy	Positek	Praca socjalna	Zasitek pielęgnacyjny	Świadczenie pielęgnacyjne	Inne formy pomocy jakie?
2018	2	0	1	0	2	4	4	-
2019	2	0	1	2	1	5	5	-
2020	2	0	0	2	2	5	5	-

Tabela 55. Liczba dzieci niepełnosprawnych z upośledzeniem umysłowym i schorzeniami psychicznymi w Ośrodku Pomocy Społecznej w Rykach

Ośrodek Pomocy Społecznej w Rykach						
Rok	Liczba dzieci niepełnosprawnych ogółem			Liczba dzieci niepełnosprawnych z upośledzeniem umysłowym i schorzeniami psychicznymi		
	K	M	Razem	K	M	Razem
2018	6	13	19	1	6	7
2019	1	10	11	0	6	6
2020	2	12	14	1	7	8

Tabela 56. Liczba dzieci niepełnosprawnych z upośledzeniem umysłowym i schorzeniami psychicznymi w Ośrodku Pomocy Społecznej w Dęblinie

Ośrodek Pomocy Społecznej w Dęblinie						
Rok	Liczba dzieci niepełnosprawnych ogółem			Liczba dzieci niepełnosprawnych z upośledzeniem umysłowym i schorzeniami psychicznymi		
	K	M	Razem	K	M	Razem
2018	39	82	121	1	11	12
2019	41	81	122	1	10	11
2020	39	80	119	1	9	10

Tabela 57. Liczba dzieci niepełnosprawnych z upośledzeniem umysłowym i schorzeniami psychicznymi w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Kłoczewie

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłoczewie				
Rok	Liczba dzieci niepełnosprawnych ogółem		Liczba dzieci niepełnosprawnych z upośledzeniem umysłowym i schorzeniami psychicznymi	
	K	M	K	M
2018	Brak danych	2	Brak danych	2
2019	Brak danych	2	Brak danych	2
2020	Brak danych	2	Brak danych	2

Tabela 58. Liczba dzieci niepełnosprawnych z upośledzeniem umysłowym i schorzeniami psychicznymi w Ośrodku Pomocy Społecznej w Nowodworze

Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowodworze						
Rok	Liczba dzieci niepełnosprawnych ogółem			Liczba dzieci niepełnosprawnych z upośledzeniem umysłowym i schorzeniami psychicznymi		
	K	M	Razem	K	M	Razem
2018	12	21	33	1	5	6
2019	12	21	33	1	5	6
2020	12	21	33	1	5	6

Tabela 59. Liczba dzieci niepełnosprawnych z upośledzeniem umysłowym i schorzeniami psychicznymi w Ośrodku Pomocy Społecznej w Stężycy

Ośrodek Pomocy Społecznej w Stężycy						
Rok	Liczba dzieci niepełnosprawnych ogółem			Liczba dzieci niepełnosprawnych z upośledzeniem umysłowym i schorzeniami psychicznymi		
	K	M	Razem	K	M	Razem
2018	24	30	54	0	4	4
2019	20	38	58	0	5	5
2020	20	38	58	0	4	4

Tabela 60. Liczba dzieci niepełnosprawnych z upośledzeniem umysłowym i schorzeniami psychicznymi w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Ułężu

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ułężu						
Rok	Liczba dzieci niepełnosprawnych ogółem			Liczba dzieci niepełnosprawnych z upośledzeniem umysłowym i schorzeniami psychicznymi		
	K	M	Razem	K	M	Razem
2018	18	6	24	2	2	4
2019	16	6	22	2	3	5
2020	17	6	23	2	3	5

Tabela 61. Liczba dzieci niepełnosprawnych z upośledzeniem umysłowym i schorzeniami psychicznymi objętych pomocą i wsparciem ośrodków pomocy społecznej z zakresu ustawy o pomocy społecznej i ustawy o świadczeniach rodzinnych w Ośrodku Pomocy Społecznej w Rykach

Ośrodek Pomocy Społecznej w Rykach					
Rok	Płeć		Świadczenia udzielane opiekunom osób niepełnosprawnych		Zasiłek pielęgnacyjny
	K	M	Świadczenie pielęgnacyjne	Zasiłek dla opiekuna Specjalny zasiłek opiekuńczy	
2018	308	338	84	32	530
2019	315	359	90	28	556
2020	313	367	100	31	549

Tabela 62. Liczba dzieci niepełnosprawnych z upośledzeniem umysłowym i schorzeniami psychicznymi objętych pomocą i wsparciem ośrodków pomocy społecznej z zakresu ustawy o pomocy społecznej i ustawy o świadczeniach rodzinnych w Ośrodku Pomocy Społecznej w Dęblinie

Ośrodek Pomocy Społecznej w Dęblinie						
Rok	Płeć		Świadczenia udzielane opiekunom osób niepełnosprawnych			Zasiłek pielęgnacyjny
	K	M	Świadczenie pielęgnacyjne	Zasiłek dla opiekuna	Specjalny zasiłek opiekuńczy	
2018	1	11	12	-	-	14
2019	1	10	11	-	-	12
2020	1	9	10	-	-	11

Tabela 63. Liczba dzieci niepełnosprawnych z upośledzeniem umysłowym i schorzeniami psychicznymi objętych pomocą i wsparciem ośrodków pomocy społecznej z zakresu ustawy o pomocy społecznej i ustawy o świadczeniach rodzinnych w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Kłoczewie

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłoczewie					
Rok	Płeć		Świadczenia udzielane opiekunom osób niepełnosprawnych		Zasiłek pielęgnacyjny
	K	M	Świadczenie pielęgnacyjne	Zasiłek dla opiekuna Specjalny zasiłek opiekuńczy	
2018	Brak danych	Brak danych	Brak danych	0	Brak danych
2019	Brak danych	Brak danych	Brak danych	0	Brak danych
2020	Brak danych	Brak danych	Brak danych	0	Brak danych

Tabela 64. Liczba dzieci niepełnosprawnych z upośledzeniem umysłowym i schorzeniami psychicznymi objętych pomocą i wsparciem ośrodków pomocy społecznej z zakresu ustawy o pomocy społecznej i ustawy o świadczeniach rodzinnych w Ośrodku Pomocy Społecznej w Nowodworze

Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowodworze						
Rok	Płeć		Świadczenia udzielane opiekunom osób niepełnosprawnych			Zasiłek pielęgnacyjny
	K	M	Świadczenie pielęgnacyjne	Zasiłek dla opiekuna	Specjalny zasiłek opiekuńczy	
2018	1	5	5	X	X	6
2019	1	5	5	X	X	6
2020	1	5	5	X	X	6

Tabela 65. Liczba dzieci niepełnosprawnych z upośledzeniem umysłowym i schorzeniami psychicznymi objętych pomocą i wsparciem ośrodków pomocy społecznej z zakresu ustawy o pomocy społecznej i ustawy o świadczeniach rodzinnych w Ośrodku Pomocy Społecznej w Stężycy

Ośrodek Pomocy Społecznej w Stężycy					
Rok	Płeć		Świadczenia udzielane opiekunom osób niepełnosprawnych		Zasiłek pielęgnacyjny
	K	M	Świadczenie pielęgnacyjne	Zasiłek dla opiekuna Specjalny zasiłek opiekuńczy	
2018	24	26	16	0	34
2019	20	33	16	0	35
2020	20	34	18	0	36

Tabela 66. Liczba dzieci niepełnosprawnych z upośledzeniem umysłowym i schorzeniami psychicznymi objętych pomocą i wsparciem ośrodków pomocy społecznej z zakresu ustawy o pomocy społecznej i ustawy o świadczeniach rodzinnych w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Ułężu

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ułężu						
Rok	Płeć		Świadczenia udzielane opiekunom osób niepełnosprawnych			Zasiłek pielęgnacyjny
	K	M	Świadczenie pielęgnacyjne	Zasiłek dla opiekuna	Specjalny zasiłek opiekuńczy	
2018	2	2	4	0	0	4
2019	2	3	5	0	0	5
2020	2	3	5	0	0	4

Według powyższego zestawienia możemy zauważyć, że w latach 2018-2020 liczba osób niepełnosprawnych ze schorzeniami psychicznymi objętych opieką przez ośrodki pomocy społecznej w powiecie ryckim utrzymywała się na zbliżonym poziomie i wynosiła odpowiednio: 174, 160 i 159. W każdym z ośrodków przeważała liczba mężczyzn – w 2020 roku było ich 99, co stanowiło 62% wszystkich podopiecznych ośrodków pomocy społecznej w powiecie ryckim.

Osoby niepełnosprawne z zaburzeniami psychicznymi w poszczególnych ośrodkach korzystały ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych z zakresu ustawy o pomocy społecznej i ustawy o świadczeniach rodzinnych. Były to m.in.: zasiłek stały, okresowy, celowy i specjalny zasiłek celowy, pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne czy praca socjalna.

Stałe doskonalenie pracowników pracy socjalnej jest wyznacznikiem fachowej pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi i przyczynia się do skutecznych działań w kierunku wspierania zdrowia i funkcjonowania w społeczności lokalnej.

VI. ANALIZA SWOT

Mocne Strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ○ Dobra baza diagnostyczna „pierwszego kontaktu” na terenie powiatu ryckiego: poradnie zdrowia psychicznego, Poradnia Leczenia Uzależnień, Ośrodek Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla Dzieci i Młodzieży w Dęblinie, Poradnie Psychologiczno – Pedagogiczne w Rykach i w Dęblinie; ○ Dobrze zorganizowana ogólna infrastruktura medyczna zapewniająca na odpowiednim poziomie dostępności do świadczeń medycznych; ○ Brak rejonizacji udzielania świadczeń zdrowotnych; ○ Łatwy dojazd do wojewódzkich ośrodków specjalistycznych; ○ Wydawanie opinii i orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego dla wszystkich niepełnosprawności – Poradnie Psychologiczno – Pedagogiczne; ○ W większości szkół zatrudniony jest pedagog i/lub psycholog; ○ Funkcjonowanie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób z niepełnosprawnościami, w tym z zaburzeniami psychicznymi; ○ Możliwość korzystania z różnych form terapeutycznych na terenie powiatu ryckiego; ○ Możliwość uczestnictwa w Warsztatach Terapii Zajęciowej w Rykach i Dęblinie oraz w Ośrodku Wsparcia w Leopoldowie; ○ Zapewnienie transportu dla uczestników WTZ, Ośrodka Wsparcia i Ośrodka Rewalidacyjno - Wychowawczego; ○ Zapewnienie dostępu do kształcenia specjalnego na różnych poziomach edukacyjnych i w różnych typach szkół i przedszkoli; ○ Udzielanie informacji przez PCPR o ulgach i prawach dla osób niepełnosprawnych; ○ Funkcjonowanie Punktu Interwencji Kryzysowej w strukturach PCPR w Rykach; ○ Organizowanie kiermaszów, wystaw i przeglądów twórczości osób niepełnosprawnych. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Nierównomierne rozmieszczenie zasobów opieki psychiatrycznej; ○ Brak dostępności do specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi; ○ Mała dostępność do psychiatrów dla dzieci i młodzieży; ○ Brak mieszkań chronionych dla osób psychicznie chorych i upośledzonych umysłowo; ○ Brak spółdzielni socjalnych; ○ Brak ujednoliconej bazy osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi; ○ Brak na terenie powiatu Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności; ○ Brak propozycji aktywizacji zawodowej dla osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi; ○ Niewielka możliwość aktywizacji zawodowej tej grupy – brak propozycji zatrudnienia; ○ Niewystarczająca ilość środków finansowych przeznaczonych na realizację programów promocji i profilaktyki zdrowia psychicznego; ○ Brak zakładu pracy chronionej; ○ Niewystarczająca liczba działań informacyjnych prowadzonych przez instytucje dotyczących promocji zdrowia psychicznego i aktywizacji zawodowej osób z zaburzeniami psychicznymi.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ○ Wzrost świadomości społecznej dotyczącej możliwości leczenia, terapii, aktywizacji społeczno-zawodowej osób z zaburzeniami psychicznymi; ○ Wsparcie finansowane z Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego; ○ Bezpłatny dostęp do świadczeń psychologa dla 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Brak dedykowanych źródeł finansowania do realizacji zadań ujętych w NPOZP; ○ Prawdopodobieństwo zwiększenia zapotrzebowania na usługi specjalistów dla dzieci, młodzieży i dorosłych związanych z zaburzeniami zdrowia psychicznego spowodowane m.in. pandemią;

<p>osób dorosłych;</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Większa ilość specjalistów udzielających wsparcia w zakresie zdrowia psychicznego zatrudniona w instytucjach powiatowych i gminnych; ○ Aktywizowanie osób niepełnosprawnych poprzez udział w różnych formach wsparcia w ramach projektów systemowych; ○ Zwiększenie świadomości pracodawców w zakresie ulg i korzyści zatrudnienia osób z zaburzeniami psychicznymi; ○ Zwiększenie nakładów i działań w kierunku aktywizacji zawodowej i społecznej dla tej grupy; ○ Możliwość uzyskania dodatkowych środków (PFRON, EFS, budżet państwa, NFZ); ○ Utworzenie mieszkania chronionego dla osób z zaburzeniami psychicznymi; ○ Aktywne działania gmin: dokonywanie diagnoz środowiskowych i pomoc w rozwiązywaniu problemów tej grupy społecznej; ○ Powołanie Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Ograniczony dostęp do rynku pracy; ○ Izolacja osób z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin; ○ Wykluczenie społeczne; ○ Wzrost liczby osób z zaburzeniami psychiatrycznymi będący skutkiem rozwoju cywilizacyjnego (np. długotrwałe bezrobocie, życie w ubóstwie, przemoc, problemy alkoholowe, narkotyki a ostatnio pandemia); ○ Niewystarczające zaangażowanie samorządów w problematykę zaburzeń psychicznych; ○ Brak szkoleń, wsparcia dla pracodawców w zakresie możliwości, korzyści zatrudniania osób z zaburzeniami psychicznymi.
--	--

VII. CELE PROGRAMU I HARMONOGRAM REALIZACJI ZADAŃ POWIATOWEGO PROGRAMU OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO DLA POWIATU RYCKIEGO NA LATA 2021-2022

Głównymi celami Programu są:

1. Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej opieki adekwatnej do ich potrzeb;
2. Prowadzenie działań na rzecz zapobiegania stygmatyzacji i dyskryminacji osób z zaburzeniami psychicznymi;
3. Monitorowanie i ocena skuteczności działań realizowanych w ramach Programu.

Do celów szczegółowych i zadań Programu należą:

1. W zakresie zapewnienia osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej opieki adekwatnej do ich potrzeb:
 - a) upowszechnienie środowiskowego modelu psychiatrycznej opieki zdrowotnej,
 - b) upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego,
 - c) aktywizacja zawodowa osób z zaburzeniami psychicznymi,
 - d) skoordynowanie dostępnych form opieki i pomocy,
 - e) udzielanie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego uczniom, rodzicom i nauczycielom;
2. W zakresie prowadzenia działań na rzecz zapobiegania stygmatyzacji i dyskryminacji osób z zaburzeniami psychicznymi:

- a) opracowanie ogólnych zasad postępowania dotyczących przedstawiania wizerunku osób z zaburzeniami psychicznymi;
- b) prowadzenia działań informacyjno-edukacyjnych dotyczących konieczności respektowania praw osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 3. W zakresie monitorowania i oceny skuteczności działań realizowanych w ramach Programu:
 - a) gromadzenie i analizowanie sprawozdań zawierających informacje dotyczące realizacji zadań wynikających z Programu, przekazywanych przez podmioty wskazane w Programie.

Realizacja Programu ma zapewnić osobom z zaburzeniami psychicznymi jak najlepszą, odpowiednią do ich potrzeb opiekę, a podejmowane działania mają zapobiegać stygmatyzacji i dyskryminacji tych osób.

1. Cel główny Programu: Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej opieki adekwatnej do ich potrzeb.

Cel szczegółowy 1.1.: Upowszechnienie środowiskowego modelu psychiatrycznej opieki zdrowotnej.

Zadania	Forma realizacji	Termin realizacji	Podmiot realizujący	Wskaźniki monitorujące
1.1.1 Opracowanie lokalnego programu zwiększenia dostępności oraz zmniejszenia nierówności w dostępie do różnych form środowiskowej psychiatrycznej opieki zdrowotnej dla dzieci i młodzieży	Opracowanie Programu. W pozostałym zakresie zadanie będzie realizowane w miarę posiadanych środków finansowych.	Realizacja ciągła w trakcie trwania Programu	Zespół Koordynujący	Liczba opracowanych i wdrożonych do realizacji programów
1.1.2 Utworzenie Centrum Zdrowia Psychicznego (CZP), mającego na celu kompleksowe wsparcie osób z zaburzeniami psychicznymi zamieszkałych na terenie powiatu ryckiego	Monitorowanie potrzeb i możliwości podjęcia działań dotyczących utworzenia Centrum Zdrowia Psychicznego obejmującego swoim zasięgiem powiat rycki.	Realizacja ciągła w trakcie trwania Programu	Zarząd Powiatu	Liczba pacjentów zarejestrowanych w poradniach zdrowia psychicznego, Poradni Uzależnień od Alkoholu i Współuzależnień i OŚOPiPdDiM
1.1.3 Podjęcie działań zmierzających do zmniejszenia nierówności i zwiększenia dostępności	Kontynuacja działań dot. rozwoju Ośrodka Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla Dzieci i Młodzieży w Dęblinie	Realizacja ciągła w trakcie trwania Programu	SPZOZ Dęblin	Monitorowanie liczby dzieci i młodzieży objętej specjalistycznym wsparciem

do różnych form środowiskowej psychiatrycznej opieki zdrowotnej dla dzieci i młodzieży w powiecie ryckim	(uwarunkowane kontraktem NFZ).			
--	--------------------------------	--	--	--

Cel szczegółowy 1.2: Upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego.

Zadania	Forma realizacji	Termin realizacji	Podmiot realizujący	Wskaźniki monitorujące
1.2.1 Aktualizacja poszerzenia, zróżnicowania i unowocześnienia pomocy i oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi w zakresie pomocy: bytowej, mieszkaniowej, stacjonarnej, samopomocy środowiskowej	<p>Prowadzenie specjalistycznego wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi lub ich rodzin:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prowadzenie WTZ i OW; - prowadzenie punktu wsparcia; - udzielanie porad prawnych; - utworzenie świetlicy terapeutycznej dla osób dorosłych z zaburzeniami psychicznym. <p>Szkolenia dla pracowników socjalnych PCPR podnoszące poziom kompetencji zawodowych, rozwój w kierunku dualizmu pracy socjalnej z opieką zdrowotną.</p>	Realizacja ciągła w trakcie trwania Programu	PCPR, organizacje pozarządowe, WTZ, Ośrodek Wsparcia	<p>Liczba udzielonych porad, konsultacji</p> <p>Liczba zrealizowanych szkoleń</p> <p>Liczba osób objętych wsparciem</p>
1.2.2. Wspieranie finansowe projektów organizacji pozarządowych służących rozwojowi form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi	<p>Dofinansowanie w ramach budżetu powiatu na promocję i ochronę zdrowia psychicznego, zgodnie z decyzjami podjętymi przez Radę Powiatu.</p> <p>Opracowanie zasad pozyskiwania dofinansowania.</p>	Realizacja ciągła w trakcie trwania Programu	Powiat rycki/Zarząd Powiatu/ organizacje pozarządowe	<p>Liczba zrealizowanych działań/ liczba uczestników poszczególnych działań/ sprawozdania z realizacji projektów</p>
1.2.3. Zwiększenie udziału zagadnień pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi w działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie	<p>Realizacja zadań z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej, w tym m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - realizacja kampanii informacyjno-edukacyjnych sprzyjających postawom zrozumienia i akceptacji oraz przeciwdziałających dyskryminacji wobec osób z zaburzeniami psychicznymi, 	Realizacja ciągła w trakcie trwania Programu	Powiat rycki/PCPR/ PFRON	<p>Liczba złożonych wniosków, w tym wniosków rozpatrzonych pozytywnie i zawartych umów o dofinansowanie ze środków PFRON przez</p>

	- wsparcie osób niepełnosprawnych a wśród nich z zaburzeniami psychicznymi poprzez: dofinansowanie turnusów rehabilitacyjnych, dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych oraz w komunikowaniu się, dofinansowanie w sprzęt rehabilitacyjny, zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze oraz organizacja wydarzeń sportowych, rekreacyjnych i wyjazdów turystycznych			osoby z zaburzeniami psychicznymi Liczba złożonych wniosków. Liczba osób korzystających z wsparcia
--	---	--	--	--

Cel szczegółowy 1.3.: Aktywizacja zawodowa osób z zaburzeniami psychicznymi

Zadania	Forma realizacji	Termin realizacji	Podmiot realizujący	Wskaźniki monitorujące
1.3.1. Zwiększenie dostępności rehabilitacji zawodowej, organizacja poradnictwa zawodowego i szkoleń zawodowych dla osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi	Program obejmujący zadania Powiatowego Urzędu Pracy wynikające z ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych wraz z odpowiednimi aktami wykonawczymi. 1. Prowadzenie działań zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych. 2. Poradnictwo zawodowe dla osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi.	Realizacja ciągła w trakcie trwania Programu	Powiat rycki/PUP w Rykach	Liczba osób objętych wsparciem
1.3.2. Prowadzenie kampanii szkoleniowo-informacyjnej adresowanej do pracodawców promujących zatrudnianie osób niepełnosprawnych,	Kampanie informacyjne na stronie internetowej Powiatowego Urzędu Pracy/powiatu/PCPR oraz w gablotach informacyjnych, opracowanie i rozpowszechnianie materiałów informacyjnych, ulotek skierowanych do pracodawców promujących zatrudnienie osób z	Realizacja ciągła w trakcie trwania Programu	Powiat rycki/PUP w Rykach	Liczba uczestników kampanii promocyjnych Liczba osób objętych wsparciem

w tym z zaburzeniami psychicznymi	zaburzeniami psychicznymi. Bieżące informowanie oraz współpraca kluczowych pracowników Powiatowego Urzędu Pracy z pracodawcami w zakresie możliwości zatrudniania osób z zaburzeniami psychicznymi.			
1.3.3. Zwiększenie udziału zatrudnienia osób z zaburzeniami psychicznymi w działalności Powiatowych Urzędów Pracy	Wsparcie zatrudnienia osób niepełnosprawnych bezrobotnych i poszukujących pracy poprzez formy aktywizacji takie jak organizacja staży, wyposażenie lub doposażenie stanowiska pracy, dofinansowanie zatrudnienia osób powyżej 50 roku życia, prace interwencyjne, roboty publiczne, bony dla osób do 30 roku życia	Realizacja ciągła w trakcie trwania Programu, do wyczerpania środków finansowych	Powiat rycki/PUP w Rykach	Liczba osób objętych wsparciem Liczba i rodzaj podjętych działań

Cel szczegółowy 1.4.: Skoordinowanie dostępnych form opieki i pomocy

Zadania	Forma realizacji	Termin realizacji	Podmiot realizujący	Wskaźniki monitorujące
1.4.1 Powołanie lokalnego zespołu koordynującego realizację Programu	Powołanie zespołu koordynującego realizację Programu. Skład Zespołu ustala się w sposób zapewniający właściwą reprezentację samorządu powiatu, placówek realizujących zadania z zakresu ochrony zdrowia psychicznego.	II półrocze 2021 r.	Zarząd Powiatu	Liczba podjętych uchwał przez Zarząd Powiatu w Rykach
1.4.2 Opracowanie lub aktualizacja Powiatowego programu ochrony zdrowia psychicznego zawierającego szczegółowy plan zapewnienia mieszkańcom koordynowanych medycznych i społecznych świadczeń CZP	Opracowanie Programu ochrony zdrowia psychicznego na lata 2021-2022 Przyjęcie Programu – uchwała Rady Powiatu Ryckiego Aktualizacja Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2021 - 2022	Pierwsze półrocze 2021 Pierwsze półrocze 2021 Realizacja w miarę potrzeb w trakcie trwania Programu	Zespół ds. opracowania Programu Rada Powiatu Zespół Koordynujący	Liczba opracowanych programów Liczba opracowanych programów Liczba aktualizacji Programu
1.4.3. Realizacja, koordynowanie oraz	Realizacja zgodnie z zapisami harmonogramu zadań PPOZO dla	Realizacja ciągła	Realizacja – podmioty	Liczba sprawozdań

monitorowanie lokalnego programu ochrony zdrowia psychicznego	Powiatu Ryckiego na lata 2021-2022 Opracowanie i przedstawienie Zarządowi Powiatu rocznego sprawozdania Przygotowanie i przedłożenie wymaganych sprawozdań zewnętrznych	w trakcie trwania Programu Marzec/ kwiecień 2022 r. oraz marzec/ kwiecień 2023 r.	wskazane jako wykonawcy poszczególnych celów Koordynowanie, monitorowanie - Zespół koordynujący realizację Programu	
1.4.4. Przygotowanie i udostępnianie mieszkańcom oraz samorządowi województwa aktualizowanego corocznie przewodnika informującego o lokalnie dostępnych formach opieki zdrowotnej, pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi	Opracowanie lub aktualizacja informatora/przewodnika o dostępnych formach opieki zdrowotnej, pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi w powiecie ryckim w formie elektronicznej, zamieszczenie go na stronie internetowej Starostwa Ryckiego, PCPR i PUP, przesłanie do samorządu województwa i coroczna jego aktualizacja.	Czerwiec 2021 r. i czerwiec 2023 r.	Powiat rycki/Wydział Edukacji, Kultury, Zdrowia i Sprawa Społecznych Starostwa Powiatowego w Rykach przy współpracy Zespołu koordynującego realizację Programu	Zamieszczenie informatora na stronie internetowej Starostwa Ryckiego, PCPR i PUP i podmiotów oferujących pomoc specjalistyczną w tym zakresie

Cel szczegółowy 1.5. Udzielanie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego uczniom, rodzicom i nauczycielom.

Zadania	Forma realizacji	Termin realizacji	Podmiot realizujący	Wskaźniki monitorujące
1.5.1. Wspieranie rozwoju dzieci i młodzieży przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne poprzez udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom, młodzieży i rodzicom	Diagnoza, terapia – zgodnie z zakresem działania placówki. Wsparcie rodziców i opiekunów.	Realizacja ciągła w trakcie trwania Programu	PPP w Rykach i Dęblinie	Liczba i rodzaj udzielonego wsparcia

2.1.2. Udzielanie pomocy psychologiczno – pedagogicznej dzieciom młodzieży, rodzicom i nauczycielom	Opracowanie IPET-ów, IPD. Analiza potrzeb ucznia. Działania pedagoga, psychologa, terapeutów i specjalistów (pozostałych). Terapia rodzin.	Realizacja ciągła w trakcie trwania Programu	Szkoły, PPP, Wydział Edukacji, Kultury, Zdrowia i Sprawa Społecznych Starostwa Powiatowego w Rykach	Liczba i rodzaj udzielonego wsparcia
---	---	--	---	--------------------------------------

2. Cel główny Programu: Prowadzenie działań na rzecz zapobiegania stygmatyzacji i dyskryminacji osób z zaburzeniami psychicznymi

Cel szczegółowy 2.1. Opracowanie ogólnych zasad postępowania dotyczących przedstawiania wizerunku osób z zaburzeniami psychicznymi wśród lokalnej społeczności.

Zadania	Forma realizacji	Termin realizacji	Podmiot realizujący	Wskaźniki monitorujące
2.1.1. Opracowanie programów promocji zdrowia psychicznego, realizowanie profilaktyki zdrowotnej mającej na celu podniesienie świadomości społecznej na temat zdrowia psychicznego, kształtowanie postaw prozdrowotnych	Wdrażanie programów profilaktycznych adresowanych do różnych odbiorców.	Co najmniej raz w roku w okresie trwania Programu	Powiat rycki/ Wydział Edukacji, Kultury, Zdrowia i Sprawa Społecznych Starostwa Powiatowego w Rykach przy współpracy PPP w Rykach i Dęblinie oraz PCPR w Rykach, szkoły ponadpodstawowe, partnerzy społeczni	Liczba zrealizowanych programów oraz osób biorących w nich udział Liczba spotkań, inicjatyw, działań podjętych we wzajemnej współpracy

Cel szczegółowy 2.2. Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych dotyczących respektowania praw osób z zaburzeniami psychicznymi.

Zadania	Forma realizacji	Termin realizacji	Podmiot realizujący	Wskaźniki monitorujące
2.2.1. Kampania społeczna mająca na celu	Opracowanie treści kampanii o zasięgu powiatowym włączającej	Realizacja ciągła	Powiat rycki/ Wydział	Liczba kampanii Liczba

upowszechnianie i pogłębienie wiedzy niezbędnej dla poprawy integracji osób z zaburzeniami psychicznymi	środowisko lokalne.	w trakcie trwania Programu	Edukacji, Kultury, Zdrowia i Sprawa Społecznych Starostwa Powiatowego w Rykach przy współpracy PPP w Rykach i Dęblinie oraz PCPR w Rykach, szkoły ponadpodstawowe, partnerzy społeczni	uczestników
---	---------------------	----------------------------	--	-------------

3. Cel główny Programu: Monitorowanie i ocena skuteczności działań realizowanych w ramach Programu

Cel szczegółowy 3.1. Gromadzenie i analizowanie sprawozdań zawierających informacje dotyczące realizacji zadań wynikających z Programu, przekazywanych przez podmioty wskazane w Programie.

Zadania	Forma realizacji	Termin realizacji	Podmiot realizujący	Wskaźniki monitorujące
3.1.1. Monitorowanie i ocena realizacji poszczególnych zadań wynikających z celów głównych i szczegółowych PPOZP	Sprawozdanie z realizacji zadań zawierających dane dotyczące podejmowanych czynności.	Do 31 marca danego roku	Wg przypisanych zadań w Programie	Dane przekazane do zespołu koordynującego i monitorującego Program – dokonującego analiz zbiorczych

Oczekiwane rezultaty:

1. Zwiększenie świadomości oraz wiedzy na temat problemów, kosztów społecznych i ekonomicznych związanych z zaniechaniem profilaktyki zdrowia psychicznego.
2. Zwiększenie dostępu do świadczeń zdrowotnych oraz innych form opieki w środowisku lokalnym.
3. Poprawa funkcjonowania zdrowotnego i społecznego osób z zaburzeniami psychicznymi.
4. Zwiększenie odsetka osób korzystających z profesjonalnej pomocy w zakresie leczenia zaburzeń psychicznych.

5. Zwiększenie udziału w kształtowaniu świadomości i przekonań społecznych w temacie profilaktyki zdrowia psychicznego.
6. Umocnienie współpracy lokalnych przedstawicieli instytucji publicznych i środowisk prozdrowotnych działających w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów profilaktyki zdrowia psychicznego.
7. Popularyzacja wiedzy z zakresu praw osób z zaburzeniami psychicznymi.

VIII. FINANSOWANIE PROGRAMU

Głównych źródeł finansowania zadań wynikających z niniejszego programu upatruje się w:

- środkach Funduszu Pracy,
- Państwowym Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- Narodowym Funduszu Zdrowia,
- środkach własnych Powiatu oraz środkach zewnętrznych (w tym środkach pochodzących z funduszy europejskich).

Podmioty uczestniczące w realizacji Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego to: Starostwo Powiatu Ryckiego, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy, świadczeniodawcy usług medycznych, jednostki organizacyjne systemu oświaty i pomocy społecznej oraz organizacje pozarządowe działające na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi obejmujące zakresem działania teren powiatu ryckiego.

IX. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Powiatowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2021-2022 podlega ewaluacji. Podmioty uczestniczące w realizacji programu mogą wyznaczać różne kryteria ewaluacyjne np.:

- kryterium trafności – pozwoli ocenić w jakim stopniu przyjęte cele programu odpowiadają zidentyfikowanym problemom i realnym potrzebom beneficjentów.
- kryterium efektywności – pozwoli ocenić poziom „ekonomiczności” programu, czyli stosunek poniesionych nakładów do uzyskanych rezultatów.
- kryterium skuteczności – pozwoli ocenić w jakim stopniu zostały osiągnięte cele programu zdefiniowane na etapie diagnozowania.
- kryterium oddziaływania/wpływu – pozwoli ocenić związek między celem głównym programu i celami ogólnymi, tj. stopień, w jakim korzyści odniesione przez beneficjentów miały szerszy, ogólny wpływ na większą liczbę osób na danym terenie.
- kryterium trwałości efektów – pozwoli ocenić czy rezultaty osiągnięte w ramach programu mogą trwać po jego zakończeniu, a także czy możliwe jest długotrwałe utrzymanie się wpływu projektu na procesy rozwojowe w powiecie ryckim.

W przeprowadzeniu ewaluacji ważne zatem jest określenie komponentów programu, rodzajów działań i oczekiwanych rezultatów. Ważne są również narzędzia stosowane do dokumentowania prowadzonych działań i gromadzenia danych. Poniższa tabela przedstawia

elementy ewaluacji Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego Powiatu Ryckiego na lata 2021-2022.

Tabela 67. Elementy ewaluacji Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego Powiatu Ryckiego na lata 2021-2022

Kryteria ewaluacji	Metoda ewaluacji	Źródła danych	Wskaźniki monitoringu	Prezentacja wyników ewaluacji/sprawozdawczość
Trafność działań	1. Analiza dokumentacji statystycznej zebranej wśród uczestników programu, prowadzonej przez realizatorów programu w zakresie poszczególnych działań. 2. Analiza dokumentacji statystycznej przygotowanej przez przedstawicieli instytucji i lokalnych organizacji pozarządowych współpracujących przy realizacji programu. 3. Analiza wyników z obserwacji i przeprowadzonych sondaży. 4. Dokumentacja fotograficzna i medialna.	1. Uczestnicy /beneficjenci Programu	Liczba przygotowanych i zrealizowanych programów oraz przedsięwzięć profilaktycznych.	Raport pisemny: podmioty realizujące Powiatowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego są zobowiązane do sporządzenia w terminie do końca marca następnego roku kalendarzowego sprawozdania za rok poprzedni z realizacji Programu i przesłania do Starostwa Powiatowego w Rykach.
Efektywność		2. Koordynatorzy działań/ przedstawiciele instytucji uczestniczących w realizacji Programu	Liczba osób korzystających z różnych form pomocy lub wsparcia.	
Skuteczność		3. Rodzaj i zakres zrealizowanych działań w ramach Programu		
Oddziaływanie				
Trwałość efektów				

Monitorowanie przebiegu realizacji Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2021-2022 odbywać się będzie w oparciu o coroczne sprawozdania podmiotów wskazanych w Harmonogramie jako realizatorów poszczególnych zadań przesłanych do Zespołu Koordynującego realizację Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego.

Zespół koordynujący podsumuje realizację Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na podstawie informacji uzyskanych od realizatorów poszczególnych zadań, opracuje i do końca kwietnia przedstawi Zarządowi Powiatu Ryckiego sprawozdanie z realizacji Programu za rok poprzedni. Ponadto opracuje i prześle wymagane sprawozdania jednostkom zewnętrznym.

X. PODSUMOWANIE

Celem Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego jest zwrócenie szczególnej uwagi na potrzeby i prawa osób z zaburzeniami psychicznymi oraz zapewnienie im wielostronnej opieki. Właściwe działania pozwalają zapewnić takim osobom lepszy dostęp do świadczeń zdrowotnych oraz innych form opieki w środowisku lokalnym.

Ochrona Zdrowia Psychicznego stanowi priorytetowe działanie określonych instytucji, jednak nie jest w stanie całkowicie przeciwdziałać zaburzeniom psychicznym. Wieloletnie doświadczenia w tym zakresie, związane z metodami leczenia, formami udzielania pomocy w obszarze placówek służby zdrowia, wskazują na konieczność ścisłej współpracy z instytucjami zapewniającymi wspomaganie w procesie edukacji (diagnoza i terapia) i pomocy społecznej oferowanej w środowisku lokalnym. Promocja zdrowia psychicznego wymaga pozytywnego języka opisu zdrowia psychicznego, wymaga odwagi w przełamywaniu stereotypowego podejścia do zdrowia psychicznego ograniczonego do jego zaburzeń, objawów i chorób. Dlatego niezwykle istotne jest propagowanie pozytywnego rozumienia zagadnień zdrowia psychicznego. Niedostateczna wiedza lub nieadekwatne rozumienie problemu powoduje, że promocja zdrowia psychicznego kojarzona jest przede wszystkim z działaniami na rzecz osób cierpiących na choroby lub zaburzenia psychiczne.

Powiatowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2021-2022 został opracowany przez zespół powołany Uchwałą Nr CXLVII/706/21 z dnia 11 lutego 2021 roku Zarządu Powiatu w Rykach w składzie:

1. Mirosława Brasławska – Haque – Dyrektor Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Rykach – Przewodniczący Zespołu
2. Członkowie Zespołu:
 - 1) Monika Kościńska – Wicestarosta Rycki,
 - 2) Małgorzata Grzechnik – Naczelnik Wydziału Edukacji, Kultury, Zdrowia i Spraw Społecznych Starostwa Powiatowego w Rykach,
 - 3) Teresa Flak – Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Rykach,
 - 4) Urszula Banach – Kierownik Ośrodka Wsparcia w Leopoldowie.